2026

Vedlegg 1 til innspillsnotat til reviderte grunnregler for avl og oppdrett og avlsstrategi

SVAR FRA KLUBBER, FORBUND OG INVITERTE

19.10.2026

Innhold

Oversikt over høringssvar fra klubber 2

DETALJERTE SVAR PER KLUBB 4

2. Norsk Affenpinscherklubb 4

3. Norsk Rottweilerklubb 4

4. Norsk Siberian Husky Klubb 5

12. Norsk Engelsksetterklubb (NESK) 6

13. Norske Harehundklubbers forbund 10

14. Norsk Stabijhoun Klubb 13

15. Norsk Sau og Geit – Raseklubb for Border Collie og Working Kelpie 15

16. Norsk Greyhoundklubb 23

18. Norsk Retrieverklubb 27

19. Norsk Welsh Corgi Klubb 32

20. Norske Elghundklubbers Forbund 38

21. Klubben for Bolognese og Coton de Tulear 40

24. Podencoklubben 40

25. Norsk Collie Klubb 43

28. Norsk Polarhundklubb 48

Svar innkommet på mail 50

32. Norsk Engelsk Setter Klubb 50

37. Norsk Pyreneerhund Klubb 53

38. Norsk Retrieverklubb 62

43. Norsk Puddeklubb 74

46. Norsk Vorsteheklubb 79

Oversikt over høringssvar fra klubber

Inviterte aktører		Status
Raseklubber	Alle NKK tilsluttede raseklubber	
Forbund	Alle NKK tilsluttede forbund	
Andre	Mattilsynet	Avslått
	Den Norsk Veterinærforening/Smådyrpraktiserende Veterinærers Forening	Svart
	Dyrebeskyttelsen Norge	Svart
	NOAH	ikke svart

Én seksjon per klubb, basert på alle 28 innsendte svar i Forms og 19 svar innsendt på mail

Alle innkomne innspill

#	Klubb	Utfylte svarfelt
1	Norsk Buhundklubb	6 av 6
2	Norsk Affenpinscherklubb	6 av 6
3	Norsk Rottweilerklubb	6 av 6
4	Norsk Siberian Husky Klubb	6 av 6
5	Norske Dachshundklubbers Forbund	6 av 6
6	Raseklubb for dansk/svensk gårdshund	5 av 6
7	Norsk Bichon Frise Klubb	6 av 6
8	Norsk Dobermanklub	5 av 6
9	Norsk Bearded Collie Klubb	6 av 6
10	Norsk Gordonsetter Klub	5 av 6
11	Norsk Schäferhund Klub	6 av 6
12	Norsk Engelsksetterklubb (NESK)	6 av 6
13	Norske Harehundklubbers forbund	5 av 6
14	Norsk Stabijhoun Klubb,	6 av 6
15	Norsk Sau og Geit – Raseklubb for Border Collie og Working Kelpie	6 av 6
16	Norsk Greyhoundklubb	5 av 6
17	Norsk Lundehund Klubb	5 av 6
18	Norsk Retrieverklubb	6 av 6
19	Norsk Welsh Corgi Klubb	6 av 6
20	Norske Elghundklubbers Forbund	6 av 6

21	Klubben for Bolognese og Coton de Tulear	5 av 6
22	Fuglehundklubbenes Forbund	6 av 6
23	Norsk spesialklubb for finsk spets og norrbottenspets	6 av 6
24	Podencoklubben	6 av 6
25	Norsk Collie Klubb	5 av 6
26	Norsk Miniatyrhund Klubb.	6 av 6
27	Norsk Schnauzer og Bouvier klubb	6 av 6
28	Norsk Polarhundklubb	6 av 6
	Felles innspill fra 51 raseklubber; Australian Shepherd Klubb Norge Irsk Ulvehundklubb Norge Klubben for Gårds- og fjellhunder Klubben for Kontinentale Fuglehunder I Norge Klubben for ungarske vakt- og gjeterhunder Norsk Alaskan Malamute Klubb Norsk Akita Klubb Norsk Bassetklubb Norsk Bearded Collie Klubb Norsk Belgisk Fårehundklubb Norsk Boston Terrier Klubb Norsk Boxerklubb Norsk Bulldog Klubb Norsk Cavalierklubb Norsk Chihuahuaklubb Norsk Chinese Crested Klubb Norsk Chodsky Pez klubb Norsk Chow Chow klubb Norsk Collie Klubb Norsk Dalmatinerklubb Norsk Dobermann Klub Norsk Greyhoundklubb Norsk Japansk Spisshund Klubb Norsk Leonberger Klubb Norsk Lhasa Apso Klubb Norsk Lundehundklubb Norsk Malteser Klubb Norsk Miniature American Shepherd Klubb Norsk Miniatyrhund Klubb Norsk Mopsklubb Norsk Myndeklubb Norsk Newfoundlandshundklubb Norsk Pinscherklubb Norsk Pomeranian Klubb Norsk Puddelklubb Norsk Pyreneerhundklubb Norsk Rhodesian Ridgeback Klubb Norsk Rottweiler Klubb Norsk Sau og Geit Norsk Schipperke Klubb Norsk Schnauzer Bouvier Klubb Norsk Schäferhund Klub Norsk Shetland Sheepdog Klubb Norsk Shih Tzu Klubb Norsk Siberian Husky Klubb Norsk Spaniel Klubb Norsk Terrier Klub Norsk Welsh Corgi Klubb Norsk	
29	Whippetklubb Raseklubben for Portugisisk vannhund Ungarsk Vizsla i Norge	
30	Norsk Chinese Crested Klubb	
31	Den norske veterinærforening og Smådyrpraktiserende veterinærers forening	
32	Norsk Engelsk Setter Klubb (NESK)	
33	Norsk Boxerklubb	
34	Norsk Bulldog Klubb	
35	Norsk Lapphundklubb	
36	Norsk Myndeklubb (inkl. raseutvalg for skotsk hjortehund, borzoi, afghansk mynde og saluki)	
37	Norsk Pyreneerhundklubb	
38	Norsk Retrieverklubb med innspill fra raseråd og oppdrettere for flere retrieverraser	
39	Norsk Spaniel Klub	
40	Norsk Bassetklubb	
41	Norsk Shih Tzu Klubb	
42	Spansk Vannhundklubb Norge	
43	Norsk Puddelklubb	
44	Dyrebeskyttelsen Norge	
45	Norsk Shetland Sheepdog Klubb	
46	Norsk Vorstehund Klubb	
47	Mattilsynet	

DETALJERTE SVAR PER KLUBB

2. Norsk Affenpinscherklubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle
Forståelighet og brukervennlighet	Flere av tingene vi ville ha med ser nå ut til å komme med. Vi mener at det skal komme klart frem at å doble på feil skal ikke skje. Vi ser at for eksempel på øyer så står det i utkastet at Distichiasis uttalt ikke skal brukes i avl. Men det står ikke noe om at grad mild/påvist ikke skal dobles.	Svargrunnlag!H3
Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Ingen kommentarer	Svargrunnlag!I3
Rasespesifikke utfordringer	Nei	Svargrunnlag!J3
Endringer som skyldes forskrift	Ingen kommentarer	Svargrunnlag!K3
Behov for støtte	Vi må ha et Teams-møte med oppdrettere i klubben, annonsere i bladet vårt og legge ut alt på hjemmesiden. Og da hadde det vært veldig fint med informasjons hefter vi kan dele ut.	Svargrunnlag!L3
Andre kommentarer	Det mangler en del diagnoser i tabellen over øyediagnoser	Svargrunnlag!M3

3. Norsk Rottweilerklubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle
Forståelighet og brukervennlighet	For vår rase mangler det et tydelig regelverk som omhandler krav om mentalitet. Dette ligger nå kun under avlsstrategi og ikke grunnregler. Vi opplever definisjoner som ulne og dårlig gjennomtenkt. Vi vil ha tydeligere presisering. Hvem skal kontrollere om det er født et dødfødt kull eller at en hund er kirurgisk korrigert for arvelige og belastende egenskaper? Tvangsparring: Hva med inseminering hvor tispen ikke har reell mulighet til å avvise parringen? Dette bør kanskje omformuleres? Kap 3 §3 b) – Veterinærattest Holder det med 1 attest i hele hundens avlskarriere? Hvilken type veterinærattest skal det være?	Svargrunnlag!H4

Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Ja, det er hensiktsmessig og rettferdig, men ikke forutsigbart. Hvem skal håndheve dette??	Svargrunnlag!I4
Rasespesifikke utfordringer	Dette vil stride imot våre egne avlskriterier: 1.Tispe skal være minst 18 måneder ved paring/inseminering. 4. En tispe skal ikke pares/insemineres etter fylte 9 år. 5. En tispe skal ikke pares/ insemineres etter fylte 8 år uten at det foreligger godkjent veterinærattest (attest maksimalt en måned gammel). 6. En tispe kan maksimalt ha ett kull etter fylte 8 år. Vi har nylig vedtatt endringen av våre avlskriterier på vår egen generalforsamling: «§3. Hunder som skal benyttes i avl skal være fylt 24 måneder. §5. Antall kull på en tispe skal begrenses til 4, og ikke etter fylte 8 år.»	Svargrunnlag!J4
Endringer som skyldes forskrift	Vi har en stor rase som blir eldre langt tidligere enn mange andre raser. Parring av tisper over 8år er ikke god dyrevelferd. §4 kan med fordel gjøres strengere for raser med samme utfordringer som oss mtp alder.	Svargrunnlag!K4
Behov for støtte	PDF filer som lett kan deles på raseklubbenes hjemmesider slik at oppdrettere lett kan finne disse.	Svargrunnlag!L4
Andre kommentarer	Vi stilles oss spørrende til at det foreslås et rigid og regelstyrt system som etter all sannsynlighet skal styres av sekretariatet uten mulighet for klageadgang. Per i dag strider dette mot NKKs lover og regler og bør i så fall fremmes for RS for behandling. Det hender for eksempel at saker med faktafeil blir meldt inn/anmeldt, Mener man virkelig at det ikke skal være mulig å etterprøve disse sakene? Å sende ut dette ganske viktige utkastet til nye grunnregler og ny avlsstrategi med en svarfrist på 3 uker påsken i midten er en særdeles dårlig fremgangsmåte. Spesielt mtp at dere ber oss om å innhente tilbakemeldinger fra oppdrettere.	Svargrunnlag!M4

4. Norsk Siberian Husky Klubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle
Forståelighet og brukervennlighet	Her råder det usikkerhet om hvorvidt NKK tenker at alle raser skal gjennom alle helsetester for å sikres at ingen av punktene i §3 blir brutt? I så tilfellet mener vi i Norsk Siberian Husky Klubb at dette er altfor omfattende helsetester for vår rase. Vi har pdd ingen helsekrav til registrering og sliter ikke med en stor sykdomsbyrde på rasen.	Svargrunnlag!H5
Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Disse rekasjonsformene virker fornuftig for oss.	Svargrunnlag!I5
Rasespesifikke utfordringer	Dersom alle helsekravene skal måtte screenes for, vil etter all sannsynlighet antall avlsindivider inskrenkes voldsomt, noe som igjen vil føre til høyere innavlsøkning i kommende generasjoner. Siberian Husky er en rase som i stor utstrekning holdes av mennesker med flere hunder i aktivt bruk, og da det er en fordel for rasen at flest mulig gode individer bidrar videre genetisk, vil utstrakte krav om helsetesting være skadelig for rasens fremtid.	Svargrunnlag!J5

Endringer som skyldes forskrift	Kravet om ikke første kull etter fylte 6 år kan by på utfordringer, spesielt i starten, da flere oppdrettere setter sine beste tisper seint i avl siden de gjerne vil ha de som del av hovedaktiviteten (som trekkhund) store deler av året, og tispene ikke alltid løper på praktiske tidspunkter. En 6 åring i vår rase er normalt sett midt i sitt aktive liv og forventes å kunne holde høyt og sunt aktivitetsnivå i flere år etter dette. Dersom reglen ikke åpner for dispensasjon (f.eks. ved veterinærattest) kunne det vært fordelaktig i en overgangsperiode å godta kull etter fylte 6 år på hunder som ved lovens ikrafttredelse allerede har fylt 5 år , men er under 8 år.	Svargrunnlag!K5
Behov for støtte	NKK bør lage et informasjonsdokumentet rettet mot oppdrettere der regler og retningslinjer er konkret og lettfattelig oppsummert. Spesielt dersom det blir helsekrav til registrering hos vår rase som ikke tidligere har hatt noen, ønskes det at NKK i samarbeid med raseklubben går bredt ut og informerer alle oppdrettere av rasen (ikke alle er medlemmer av raseklubben) og informerer om disse endringene	Svargrunnlag!L5
Andre kommentarer	Vi ønsker en tydelig presisering om helsekravene skal gjelde alle raser, eller hvilke raser det eventuelt skal gjelde for. Kun raser som har et klinisk problem med en gitt tilstand? I såfall hvordan skal disse tallene fremskaffes? Det ønskes også at på DNA tester at det presiseres at dette kun gjelder DNA resultater som enten er validert for den aktuelle rase, og som tester på den kausale mutasjonen. Ikke, som mange tester gjør i dag, tester på en genskevens som ligger i nærheten ("likage test"). Dette er en viktig presisering da avlsbasen ellers kan innskrenkes utilskiktet med svar fra DNA tester som kjører på flere hundre mutasjoner hvorav flesteparten ikke vil være aktuelle for vår rase, og ikke er noe uttrykk for sykdomsfare. Se.feks. IPFD sin liste for hver enkelt rase over validerte tester.	Svargrunnlag!M5

12. Norsk Engelsksetterklubb (NESK)

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle

Forståelighet og brukervennlighet

NESK støtter formålet om god dyrevelferd og kunnskapsbasert avlsarbeid, men mener flere sentrale begreper er for lite presise. Dette kan gi ulik praktisering og utilsiktede konsekvenser, særlig ved multifaktorielle lidelser. Svargrunnlag!H13

Definisjonen av «funksjonelt frisk»
Utkastets definisjon («Hund som er fri for sykdom eller defekter som medfører redusert livskvalitet eller økt risiko for alvorlig sykdom hos avkom ...») kan tolkes svært vidt, og bør presiseres – særlig hvordan den skal anvendes ved multifaktorielle lidelser og tilstander med varierende alvorlighetsgrad.

NESK mener definisjonen bør knyttes til:
• Fri for kjent sykdom eller kjente defekter
• Objektivt dokumentert og tydelig reduksjon i livskvalitet
• Alvorlighetsgrad, varighet og behandlingsbehov
• En kjent, tydelig/signifikant økning i risiko for alvorlig sykdom hos avkom

Det bør fremgå at teoretisk eller marginal risikoøkning ikke er tilstrekkelig til å utelukke en hund fra avl.

Risiko for alvorlig sykdom hos avkom
Formuleringen i § 3 andre ledd («Avl som medfører risiko for alvorlig sykdom hos avkom anses som grovt brudd») er for vid og bør presiseres. All avl innebærer en viss risiko for sykdom. Det avgjørende bør være om kombinasjonen medfører en kjent, tydelig og vesentlig økning i risiko hos avkom.

Problemstillingen er aktuell for mange sykdommer med kompleks nedarving; Bruk av friske foreldre, der det f.eks. 3 generasjoner bak finnes en syk ane vil gi en økning i risiko i forhold til om det ikke fantes slik syk ane i foreldrenes stamtavle. Syke besteforeldre vil gi en tilsvarende større økning i risiko. Her er det behov for en form for presisering, ellers blir nærmest all avl i raser der det finnes noen tilfeller av (arvelige) syke kunne betraktes å ha «økt» risiko.

Dette er særlig relevant for sykdommer med kompleks nedarving, der syke aner flere generasjoner tilbake (f.eks. kloløsning, atopi, mastocytom, hypotyreose hos setterraser) lett kan tolkes som «økt risiko» selv når risikoen i praksis er lav. Uten presisering risikerer man å utelukke jakt- og helsemessig gode hunder fra avl. Risikoens størrelse bør defineres kvalitativt (f.eks. tydelig/sterk/kjent), ikke bare som "økt".

Konklusjon: En kvalitativ presisering av risiko begrepet er nødvendig. Regelverket bør også kobles tydeligere til etablert avlsarbeid, som helseindekser og rasespesifikke avlsstrategier.

Tilgjengelig informasjon
Det bør også presiseres at risikoen må være kjent og basert på informasjon som er allment og rimelig tilgjengelig for oppdretter på paringstidspunktet. Oppdretter kan ikke holdes ansvarlig for opplysninger som ikke var tilgjengelige.

HD grad D
Utkastet regulerer HD grad E, men ikke grad D – dette skaper en gråsone. Det bør avklares uttrykkelig om HD grad D :
• er tillatt

• frarådes
• krever særskilt vurderinger av kombinasjoner, indekser eller rasesituasjoner
• skal omfattes av et avlsforbud.

Slik regelverket står nå, fremstår denne problemstillingen som utilstrekkelig avklart.

Innavlsøkning og genetisk variasjon
NESK støtter begrensning av sterk innavlsøkning og å ivareta genetisk variasjon. Det bør likevel skilles mellom langsiktig genetisk variasjon i populasjonen og konkret sykdomsrisiko i et enkelt kull. Bestemmelsen om innavlsøkning bør derfor plasseres under et eget punkt om langsiktig genetisk variasjon, ikke knyttes tett til risiko i det enkelte kullet.

DNA-resultater og autosomalt recessive sykdommer
Formuleringen «Avl mellom to hunder som begge er affiserte eller bærere av samme autosomalt recessive sykdom er ikke tillatt» dekker ikke alle relevante kombinasjoner (f.eks. affisert × bærer).

NESK foreslår:
«Avlskombinasjoner der kjente DNA-resultater viser at kombinasjonen kan gi avkom som er affisert av samme autosomalt recessive sykdom, er ikke tillatt.»

Reaksjonsformer og konsekvensnivå	De foreslåtte reaksjonene ved kategori A-brudd er omfattende. Det er derfor avgjørende at regelverket er tydelig, forutsigbart og praktiseres på grunnlag av dokumenterbare forhold. Ved vurdering av brudd må det tas hensyn til: • graden av risikoøkning • hvor godt risikoen er dokumentert • hvilken informasjon som var rimelig tilgjengelig for oppdretteren på tidspunktet for paringen Det kan ikke forventes at en oppdretter skal ta hensyn til ukjente eller utilgjengelige helseopplysninger om parringspartneren eller slektninger. Reaksjoner bør forutsette at oppdretteren hadde, eller med rimelighet burde hatt, tilgang til informasjon som viste en kjent og vesentlig risiko. Maksimalt antall kull per tispe NESK støtter at en tispe maksimalt skal kunne ha fire kull i løpet av livet. Bestemmelsen er viktig for å beskytte tispen mot unødig belastning og rovdrift. NESK mener derfor at brudd på § 4 punkt 3 bør behandles strengere enn øvrige kategori B-brudd. Det bør fremgå uttrykkelig at paring eller inseminering av en tispe som allerede har hatt fire kull, anses som et særlig alvorlig brudd på hensynet til avlsdyrets helse og velferd.	Svargrunnlag!I13
Rasespesifikke utfordringer	Generelle grenser for innavls økning kan være fornuftige for å ivareta genetisk variasjon over tid. Det bør likevel utvises varsomhet med å knytte innavls økning direkte til en konkret og dokumentert helserisiko i det enkelte kullet. Vurderingene bør ta hensyn til: • dokumenterte helseeffekter • hvor vesentlig risikoøkningen er • populasjonsstørrelsen i den enkelte rase • tilgjengelig helseinformasjon • etablert avlsarbeid og bruk av helse indekser For strenge eller uklare begrensninger kan redusere muligheten til å utnytte bredden i populasjonen. Dette kan svekke genetisk variasjon og gjøre det vanskeligere å oppnå avlsmessig fremgang for andre viktige egenskaper.	Svargrunnlag!J13

Endringer som skyldes forskrift	Tolvmånedersgrensen mellom kull Det bør vurderes om det kan åpnes for at en tispe ved én anledning kan pares på to påfølgende løpetider, selv om det er mindre enn tolv måneder mellom paringene. Dette kan være aktuelt dersom det første kullet har vært svært lite, for eksempel dersom tispen kun har fått én valp. Belastningen ved å bære frem én valp er ikke nødvendigvis sammenlignbar med belastningen ved å bære frem et stort kull. Dersom det åpnes for et slikt unntak, bør det stilles krav om at det går minst tolv måneder før neste paring. Antall kull etter fylte åtte år § 4 punkt 6 bør vurderes strøket: «En tispe kan maksimalt ha ett kull etter fylte 8 år.» Kravet i § 4 punkt 5 om godkjent veterinærattest før paring etter fylte åtte år bør være tilstrekkelig til å ivareta hensynet til tispens helse. En individuell vurdering av tispens helsetilstand og funksjonsnivå vil være mer treffsikker enn en absolutt begrensning på antall kull etter en bestemt alder.	Svargrunnlag!K13
Behov for støtte	Ingen kommentar	Svargrunnlag!L13
Andre kommentarer	NESK vil understreke at en felles øvre aldersgrense for alle raser kan få utilsiktede og lite treffsikre konsekvenser. Rasene har betydelige forskjeller når det gjelder forventet levealder, generell helsetilstand og funksjonsnivå hos eldre hunder. Slik forslaget er utformet, kan en tispe fra en rase der hundene sjelden blir ni år, benyttes i avl som åtteåring. Samtidig vil en frisk og funksjonell engelsk setter, som kan leve til 14–15 år, være utelukket fra avl etter fylte ni år. For en slik hund kan avlsforbudet inntre flere år før forventet livsslutt, selv om tispen fortsatt er i svært god fysisk form. NESK mener derfor at § 4 punkt 4 bør endres fra: «En tispe skal ikke pares/insemineres etter fylte 9 år.» til: «En tispe skal ikke pares/insemineres etter fylte 10 år.» En øvre aldersgrense på ti år vil fortsatt ivareta hensynet til dyrevelferd, samtidig som den i større grad tar høyde for raseforskjeller. Kravet om godkjent veterinærattest etter fylte åtte år bør sikre at avgjørelsen også bygger på en individuell vurdering av tispens helse og funksjonsnivå. Dette vil være mer treffsikkert enn en absolutt aldersgrense som får samme virkning for alle raser, uavhengig av levealder og helsetilstand.	Svargrunnlag!M13

13. Norske Harehundklubbers forbund

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle

Forståelighet og brukervennlighet	De nye foreslåtte reglene tar lite hensyn til at vi har store og små raser. Hvis dette blir gjennomført vil det føre til at de små rasene vil få enda større utfordringer i forhold til innavl og til å fortsatt kunne eksistere som rase. NKK har et spesielt ansvar for de nasjonale rasene. For oss gjelder dette dunker, hygen og haldenstøver. Et nytt regelverk må derfor være til hjelp og støtte for å utvikle og bevare alle raser, noe som de nye reglene ikke bidrar til. Flere av forslagene vil spesielt for små raser, kunne medføre økt innavlsgrad og redusert genetisk variasjon med dertil hørende helseutfordringer. Altså i motsatt retning av hva man ønsker. - Det må være tydelig sammenheng mellom regelverk og strategi der mål og tiltak konkretiseres. - I og med at de fleste raser er internasjonale, bør det internasjonale/nordiske perspektivet styrkes. - Den faglige begrunnelsen for sentrale krav kan med fordel formidles bedre. I punkt 3 i avlsstrategien om registrering og dokumentasjon legges det til grunn at helse- og populasjonsdata skal danne grunnlaget for avlsarbeidet. Dette er et svært viktig og riktig prinsipp. Samtidig er det en klar svakhet at strategien i liten grad beskriver hvordan disse dataene skal hentes inn og faktisk kunne brukes operativt for å styre utviklingen i rasene. Arbeidet med å redusere problemet med arvbare sykdommer forutsetter at avlsrådet får tilgang til helsedata for sin rase. Så lenge dette kun er tilgjengelig for veterinærer og det ikke er informasjonsflyt mellom Pyramidion og DogWeb eller annen dataplattform, vil avlsrådene ha begrensete muligheter i dette arbeidet. Det står at Screeningsprogrammer skal bidra til at hundens avlsverdi kan vurderes med stor grad av sikkerhet. Hva skal denne avlsverdien baseres på? Slektskapsverdi og/eller avlsverdi for gitte bruksegenskaper? Det står også at Når det er mulig skal det ved avl for komplekse egenskaper benyttes avlsindekser som tar slektningers egenskaper med i beregningen av hundens avlsverdi. Dette er bra, men hvilke system/verktøy skal avlsrådene bruke for å kunne følge opp dette? Vi savner en tydeligere beskrivelse av hvordan det skal legges til rette for et system som sikrer: - aktiv bruk av data i avlsbeslutninger - systematisk oppfølging av sykdomsutvikling - når tiltak skal iverksettes - ansvar og rollefordeling i oppfølgingen Uten en slik operasjonalisering av punkt 3 er det en risiko for at registrering og dokumentasjon i stor grad blir et passivt system, fremfor et aktivt styringsverktøy for bedre helse og genetisk bærekraft. Dette gjør det samtidig uklart hvordan etterlevelse, oppfølging og utvikling i ønsket retning faktisk skal sikres i praksis. Dersom ansvaret i stor grad er tenkt lagt til raseklubber og oppdrettere, bør dette fremgå tydelig av strategien, sammen med hvilke verktøy og strukturer som skal understøtte dette arbeidet.	Svargrunnlag!H14

Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Krav om veterinærattest fra minimum 12 måneder og krav om at tispa skal være minimum 18 måneder ved paring. Vi mener at veterinærattest er unødvendig og utdyper dette under neste punkt. Vi vil likevel påpeke at manglende og tydelig kobling/sammenheng mellom bestemmelser kan skape praktisk tvil. Hva er egentlig styrende? Er veterinærattest relevant lenge før avlsalder? Hvor lenge er attesten gyldig? Uklarheter i konsekvensnivå og sanksjoner. Tabellen oppleves som for lite presis og dermed uklar. Uklart hva som er vurderingsrom og hva som er absolutte regler. Det er viktig å tydeliggjøre ansvarfordelinger. Hvilken rolle og myndighet har avlsrådene? Hvem vurderer og følger opp i forhold til konsekvenser og sanksjoner?	Svargrunnlag!I14
Rasespesifikke utfordringer	Kapittel 3, § 3b: Tilstander som medfører avlsforbud: Hund uten godkjent veterinærattest datert før parring/inseminering (gjelder begge avlsdyr). Avlsdyret må være minst 12 måneder ved tidspunktet for veterinærattest. Betyr dette at alle avlsdyr må ha veterinærattest før man foretar parring/inseminering? Hvis så er tilfelle vil dette ytterligere øke terskelen for at tispeeiere vil ta jobben med å ha kull. Dette er svært uønsket i små raser som allerede sliter sterkt med redusert antall valper produsert, få kull og lite motivasjon hos tispeeiere. Dette medfører innavlsproblematikk som vi ikke vil ha. Til og med en tjuvparring kan være et verdifullt tilskudd i forhold til innavlsproblematikk. Hva skal i så fall en slik veterinærattest inneholde? I en funksjonelt frisk rase som brukes aktivt på jakt og som utsettes naturlig for til dels store fysiske anstrengelser, kan vi ikke se at en veterinærattest vil "friskmelde" hunden for avl dersom den ikke har kliniske symptomer som avlsrådet er kjent med og som allerede i dag utelukker avl. Kapittel 3, §4 punkt 7. En tispe skal ikke parres/insemineres etter fylte 6 år, dersom den ikke har hatt tidligere kull. I små raser er vi nødt til å ta vare på alle funksjonelt friske og rasetypiske hunder i avlsarbeidet. Mange av de ivrigste prøve- og utstillingspersonene stiller med sine hunder på disse aktivitetene i ung alder og det avles da på de som er godkjent av avlsrådet. En god del eiere bruker sine hunder kun på jakt og er ikke interessert i å stille på prøver, men når hunden begynner å bli 5-7 år, så er noen av disse interessert i å ha et kull for å få en erstatter til hunden de har. Dette er tisper i sin beste alder, som gjennom aktiv bruk på jakt ikke har vist noen tegn på svakheter eller redusert vitalitet, snarere tvert imot. Ved å innføre en slik absolutt grense for første kull før fylte 6 år vil vi risikere at mange potensielle kull blir borte. Dette har vi ikke råd til i små raser. Et eksempel fra Schweizerstøver: I fjor ble det totalt født 24 valper i Norge og Sveits til sammen. I år har vi to kull på gang. Begge tispene er nylig fylt 7 år. Med denne regelen vil det ikke vært født en eneste valp i denne rasen så langt i år. Det er derfor svært lite ønskelig å innføre et slikt forbud. Vi kjenner ikke til datagrunnlag som tilsier større komplikasjoner hos disse tispene enn tisper som er yngre ved første kull. Et alternativ til en innstramming kan være å kreve veterinærattest for tisper som er 6 år eller eldre og som skal parres for første gang (slik det kreves i dag for tisper over 8 år). Funksjonelt frisk. Er en hund med HD-grad D å betrakte som funksjonelt frisk dersom den under vanlig jakt aldri har vist kliniske symptomer som kan tilskrives HD? Er den derfor også å betrakte som avlsverdig?	Svargrunnlag!J14

	Tilsvarende spørsmål kan stilles til en hund som ved røntgen får påvist spondylose av liten eller middels grad, men som aldri viser kliniske symptomer på at den har disse forandringene. Er en slik hund syk eller frisk og kan den, om den vurderes som frisk, defineres som avlsverdig (gitt at den han andre svært gode egenskaper for rasen)? §3 punkt 2 Avl som medfører risiko for alvorlig sykdom hos avkom anses som grovt brudd. Dette punktet blir vanskelig å følge. Dette fordi det i vedtatte avlsprogram for harehunder nå står anbefalinger om å bruke nære slektninger av hunder som f.eks. har fått påvist epilepsi, hypotyreose og andre arvbare sykdommer. Dette for å ikke redusere genetisk variasjon med dertil følgende problemer. Ved å bruke bærere av arvbare sykdommer oppstår en risiko om at avkommet vil kunne får sykdommen. På den annen side så sies det fra NKK (ref. Astrid Indrebø, Avlskonferanse 2026, Hundesport 1/2026) at avl ikke kan fjerne enhver risiko, men å redusere denne i størst mulig grad. §3b Tilstander som medfører avlsforbud Hva med spondylose. Skal det være restriksjoner på avl på hunder som f.eks. har fått diagnosen grad 3 på store deler av ryggraden, på et lite område eller hvord	
Endringer som skyldes forskrift	Noen endringer, særlig i §4, følger direkte av forskriftsutkastet og er ikke valgbare verken for NKK, raseklubber eller oppdrettere. Dersom dere mener disse kan gi utfordringer i praksis, bes dere likevel beskrive dem. Dette for at organisasjonen skal gjøres i stand til å iverksette eventuelle nødvendige praktiske tiltak.	Svargrunnlag!K14
Behov for støtte	Ved så store endringer i avlsforskriften, blir det et stort behov for informasjon og skolering. Når de nye reglene er vedtatt, må NKK legge til rette for skolering av forbund, klubber og avlsråd. Dette kan gjøres både sentralt og lokalt. Vi ser for oss kursvirksomhet og informasjon gjennom hundetidsskrift og på sosiale medier. Den største utfordringa blir å nå ut til småoppdretterne som har et kull bare en gang iblant (år imellom). Vi har ikke råd til å miste disse hvis vi skal ivareta genetisk mangfold i alle hunderaser.	Svargrunnlag!L14
Andre kommentarer	Ikke besvart	Svargrunnlag!M14

14. Norsk Stabijhoun Klubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle

Forståelighet og brukervennlighet	Regelverket har en oversiktlig struktur, men enkelte bestemmelser bør endres for å sikre en praktisk anvendelse. Vi er bekymret for at den foreslåtte bestemmelsen kan føre til unødvendig tap av genetisk variasjon i små raser som Stabijhoun. Dersom ellers friske hunder utelukkes fra avl utelukkende på grunnlag av genotypisk status, kan dette få langsiktige negative konsekvenser for rasens genetiske bærekraft. Vi viser til FCIs prinsipp om at målet er friske avkom, og at det ikke er ønskelig å utelukke for mange hunder fra avl. Etter vår vurdering bør regelverket derfor gi rom for faglige vurderinger som balanserer helsehensyn mot behovet for å bevare genetisk mangfold. Videre registrerer vi at punkt 2.1 og 5 benytter formuleringen «should» og ikke «must» eller «shall». Dette tilsier at bestemmelsene er ment som anbefalinger og ikke absolutte krav. Vi mener derfor at det bør være anledning til faglig skjønn i praktiseringen av regelverket.	Svargrunnlag!H15
Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Vi mener det er viktig at reaksjoner ved eventuelle brudd er forholdsmessige, rettferdige og forutsigbare. Før det treffes vedtak om sanksjoner, bør den berørte part gis anledning til å uttale seg og legge frem dokumentasjon eller motbevis. Dette vil bidra til en forsvarlig saksbehandling i tråd med grunnleggende prinsipper om kontradiksjon og rettssikkerhet.	Svargrunnlag!I15
Rasespesifikke utfordringer	For små raser som Stabijhoun kan enkelte av de foreslåtte bestemmelsene få utilsiktede konsekvenser. Dersom ellers friske hunder utelukkes fra avl utelukkende på grunnlag av genotypisk status, kan dette redusere den genetiske variasjonen og svekke rasens langsiktige bærekraft. Vi viser til FCIs prinsipp om at målet er friske avkom, samtidig som man skal unngå å utelukke flere avlsdyr enn nødvendig. Regelverket bør derfor åpne for faglige vurderinger som balanserer helsehensyn mot behovet for å bevare genetisk mangfold. Vi mener også at aldersgrensen for tisper bør kunne fravikes dersom tispen er dokumentert frisk gjennom veterinærattest, viser da til punkt 4.7 om at tisper ikke skal pares etter fylte 6 år. Dette vil gi nødvendig fleksibilitet, særlig for små raser med begrenset avlsgrunnlag (populasjon).	Svargrunnlag!J15
Endringer som skyldes forskrift	Vi ser at enkelte bestemmelser følger direkte av forskriften, men ønsker å påpeke at disse kan skape praktiske utfordringer for små raser. Kravet om veterinærattest kan for eksempel være vanskelig å oppfylle ved bruk av frossen sæd fra avdøde hannhunder, hvor historisk genetisk materiale kan være viktig for å opprettholde genetisk variasjon. I slike tilfeller bør det åpnes for alternative former for dokumentasjon, eventuelt dispensasjon.	Svargrunnlag!K15
Behov for støtte	Vi ser behov for tydelige veiledere som forklarer hvordan regelverket skal tolkes og praktiseres, særlig når det gjelder bruk av faglig skjønn, dokumentasjonskrav og håndtering av unntak. Det vil også være nyttig med kurs eller webinarer for oppdrettere og raseklubber, samt praktiske eksempler på hvordan bestemmelsene skal anvendes i ulike situasjoner.	Svargrunnlag!L15
Andre kommentarer	Vi mener det er viktig at regelverket gir rom for faglige vurderinger i små populasjoner, slik at helsekrav kan balanseres mot behovet for å bevare genetisk variasjon. Et regelverk med nødvendig fleksibilitet vil bidra til både god dyrevelferd og en bærekraftig forvaltning av små raser over tid. Vi anbefaler derfor at det åpnes for begrunnede unntak der dette er faglig forsvarlig, og at saksbehandlingen ved håndheving av regelverket beskrives tydelig.	Svargrunnlag!M15

15. Norsk Sau og Geit – Raseklubb for Border Collie og Working Kelpie

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle
Forståelighet og brukervennlighet	Grunnreglene for avl og oppdrett fremstår per i dag som lite oversiktlige, og vi opplever at strukturen ikke er tydelig nok. Flere begreper er uklart definert, noe som kan skape misforståelser og i verste fall føre til feilaktige avlsforbud. For våre raser ser vi flere punkter som kan bli utfordrende i praktisk anvendelse. Tilbakevirkende kraft: Det fremgår ikke om reglene kan gis tilbakevirkende kraft. Dersom en hund er vurdert som frisk av veterinær før/ved paring/eller ved inseminerings tidspunkt, uten anmerkninger, må paringen anses som godkjent. Det kan ikke være mulig å ilegge avlsperre i etterkant basert på informasjon som ikke forelå ved paringstidspunktet. Avlsforbud/avlssperre uten mulighet for anke eller dispensasjon: Et absolutt avlsforbud eller avlsperre uten ankemulighet kan få urimelige konsekvenser. Vi ser jevnlig tilfeller der hunder får feildiagnoser ved øyelysing, og senere friskmeldes av diplomater. Uten adgang til dispensasjon vil både hund og oppdretter rammes av avlsforbud/avlssperre på bakgrunn av en feilvurdering. Dette er særlig relevant for border collie, hvor øyelysing nylig ble innført, hvor vi allerede har sett flere feilaktige diagnoser. I vårt øyelyseprosjekt med både norsk og svensk ekspertise ble flere hunder friskmeldt eller fikk endret diagnose. Dette understreker behovet for en klar og forståelig øyesykdoms tabell som spesifiserer hvilke diagnoser – hvilke grader – som faktisk medfører avlsforbud/avlssperre. Tabellen må være utformet slik at en ordinær oppdretter uten veterinærfaglig kompetanse kan forstå den. Det bør også vurderes om det er korrekt å gi forbud på øyesykdom, vi ikke kjenner til arvegangen. Avlsforbud og Avlssperre: vanskelig å skille. Funksjonelt frisk: Bør fjerne «hos avkom». Det bør heller være en egen definisjon om at det ikke skal avles på hunder med kjente alvorlige genetiske defekter. Kull: Definisjoner er ikke tilstrekkelig for å definere hva en gjennomført drektighet vil si. Spesifisere tidsgrensen mellom senabort og tidlig fødsel, evt. spesifisere hva en «fullbåren valp» er. Alvorlig sykdom: Her bør det avklares om det har noe å si om hunden er medisinert eller ikke. Oppdretter: Begrepet bør defineres, slik at det fremgår hvem som har ansvar for avlen, og hvem som kan ilegges restriksjoner eller sanksjoner. Liste over lidelser hvor kirurgi er å anse som forbud mot avl: Listen bør sendes på høring. Den bør kun omfatte arvelige lidelser som er korrigert ved kirurgi eller lidelser der kirurgi ikke vil gjøre hunden frisk til å avles. Motstrid mellom Paragraf 7 og 8: 7 åpner for oppheving av avlssperre i særlige tilfeller, mens 8 slår fast at det ikke finnes unntak. Dette er en direkte motstrid som må avklares.	Svargrunnlag!H16

Uklarhet i Paragraf 3 og 5: 3 refererer til avlsdyr og avkom (Kategori A), mens paragraf 5 – som skal beskrive kategori A – kun omtaler avkom. Dette kan skape misforståelser om hvilke dyr som omfattes av kravene.

Paragraf 3 punkt B - Tilstander som medfører avlsforbud:
Veterinærattest: Det fremgår ikke hvor lenge en attest er gyldig. Dette er avgjørende for praktisk gjennomføring. Testikkelattest er ikke nevnt, bør nevnes det vil gå under vetrenærattest.

Manglende hensyn til Arbeid/brukshund egenskaper
Regelverket tar ikke høyde for brukshundegenskaper. Strenge avlsforbud basert på diagnoser med uklar arvelighet kan føre til at gode brukshunder urettmessig utelukkes fra avl, noe som kan få store konsekvenser for raser der funksjon er en sentral del av avlsmålet.

Vi har stor forståelse for behovet for tydelige rammer og restriksjoner i avlsarbeidet. Samtidig er det viktig at regelverket ikke beveger seg i retning av en produksjonsorientert avlsmodell. Hunderaser er ulike, og mange av de foreslåtte avlsforbudene mangler tilstrekkelig forskningsgrunnlag når det gjelder arvelighet og faktisk påvirkning på dyrets helse og funksjon. Et mer presist, tydelig og praktisk anvendbart regelverk er nødvendig for å sikre både dyrevelferd og bærekraftig avl.

Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Vi mener at de foreslåtte reaksjonene slik de står nå ikke er tilstrekkelig hensiktsmessige, rettferdige eller forutsigbare. Det mest problematiske er at regelverket ikke åpner for anke, dispensasjon eller innsyn i saker som gjelder oppdretter selv. Uten disse grunnleggende rettssikkerhetsmekanismene kan oppdrettere rammes av alvorlige sanksjoner uten mulighet til å få vurdert feil, misforståelser eller faglige uenigheter. Vi støtter at alvorlige brudd skal få konsekvenser, men reaksjonssystemet må være proporsjonalt, transparent og gi rom for faglige vurderinger i enkeltsaker. For raser som Border Collie og Working Kelpie, der avlsarbeid krever balansering av genetisk variasjon, helse, funksjon og arbeidsegenskaper, vil det oppstå situasjoner hvor individuelle forhold må vurderes særskilt. Et rigid system uten ankemulighet vil ikke ivareta dette. Det er også nødvendig med tydeligere definisjoner av reaksjonsformene. Begrepet «svært alvorlig karakter» er uklart og kan tolkes ulikt, særlig i saker som vurderes sendt til Mattilsynet. Videre må registreringsforbud spesifiseres i slike tilfeller: gjelder det permanent? Rammer det kun tispeeier, eller også hannhundeier, eller andre oppdrettere under samme kennelnavn? Uten klare svar er det umulig for oppdrettere å forstå konsekvensene av et eventuelt brudd, eller hva som sees på som et brudd. Vi ser også at begrepene som Avlssperre og avlsforbud, der avlssperre er definert under definisjonene. Men i teksten refereres det også til «tilstander som medfører avlsforbud». Det er vanskelig å forstå om avlsforbud er det det samme som avlssperre, eller har en annen definisjon. Et godt reaksjonssystem må beskytte avlsdyr og fange opp uansvarlig praksis, men samtidig ikke gå på bekostning av forsvarlig raseavl og arbeidsegenskaper som er avgjørende for våre raser. Forutsigbarhet, innsyn og mulighet for faglig vurdering er derfor helt nødvendig.	Svargrunnlag!I16

Rasespesifikke utfordringer

Svargrunnlag!J16

Norsk Sau og Geit (NSG) ønsker å understreke at flere av de foreslåtte bestemmelsene i NKKs avlsstrategi kan få betydelige og utilsiktede konsekvenser for våre raser: Border Collie og Working Kelpie. Begge rasene er arbeidende brukshunder der avlsarbeidet må ivareta genetisk variasjon, helse, funksjon og arbeidsegenskaper. Dersom de nye bestemmelsene innføres slik de nå foreligger, vil det svekke raseklubbenes mulighet til å forvalte rasenes avlsmål og langsiktige utvikling på en faglig forsvarlig måte.

Risiko for svekket genetisk variasjon og redusert bruk av verdifulle avlsdyr
Generelle innavlsgrenser, helsekrav og standardiserte avlsrestriksjoner kan føre til at genetisk viktige arbeidshunder faller ut av avl uten at det foreligger tilstrekkelig faglig grunnlag. Dette kan redusere populasjonsbredden og svekke rasenes funksjonelle egenskaper, som er avgjørende for norsk småfenæring. Raseklubbene må kunne avgjøre hvilke helsekrav det er behov for ved registrering, dette bør ikke standardiseres.

Avlsprogrammer utarbeidet av NKK
Forslaget om at NKK skal utarbeide avlsprogrammer (punkt 4) fører til en betydelig endring i ansvarsfordelingen ved utvikling av avlstrategi, dette vil føre til at raseklubbene mister reelt faglig handlingsrom. Border Collie og Working Kelpie har avlsstrategier som er utviklet gjennom tiår med praktisk erfaring, forskning og seleksjon basert på arbeidsegenskaper. NKK besitter ikke den rasespesifikke kompetansen eller erfaringen som kreves for å fastsette slike prioriteringer i et avlsprogram for våre raser. Avlsprogrammer må derfor utvikles av raseklubbene, med NKK som støtte – ikke som overstyrende instans. Overstyring fra NKK kan derfor føre til avlsprogrammer som ikke ivaretar rasenes primære bruksformål og kan medføre splittelse mellom NKK og raseklubben.

Uklare krav til evidensgrunnlag
Punkt 4.1b krever at avlsprogrammer skal være evidensbaserte, men det er uklart hvilke datakilder som skal benyttes. Helseutfordringer varierer betydelig mellom land, og uten presisering kan det benyttes utenlandske data, som vil gi et misvisende bilde av norske forhold. Avlsbeslutninger må baseres på norske helsedata, grundig dokumentert forskning og rasespesifikk kunnskap.

Uforutsigbare krav om «betydelig forbedring innen kort tid»
Punkt 4.1c er uklart formulert. Det er ikke definert hva som menes med «kort tid», eller hvordan man avgjør at en rase står i strid med dyrevelferdsloven. Uten presise kriterier kan dette føre til hastetiltak som ikke er faglig forsvarlige og som kan skade rasenes utvikling.

Screeningprogrammer som ikke tar hensyn til bruksegenskaper
Standardiserte screening- og overvåkingsprogrammer (punkt 4.2) kan gi utilsiktede konsekvenser dersom de ikke utvikles i tett samarbeid med raseklubbene. Mange sykdommer mangler tilstrekkelig forskningsgrunnlag på arvegang, til å begrunne absolutte avlsforbud/avlssperre. Et rigid screeningsystem kan føre avlen i retning av produksjonsdyrmodeller, der arbeidsegenskaper, genetisk variasjon og populasjonen blir nedprioriteres til fordel for standardiserte helseparametere som bekymrer oss.

Overvåkingsverktøy brukt som grunnlag for restriksjoner
Verktøy for å overvåke populasjonsstørrelse og innavl (punkt 4.4) kan være nyttige i forskningsarbeid, men må ikke brukes som direkte grunnlag for avlsrestriksjoner uten raseklubbenes faglige vurdering. Data må tolkes i lys

av rasenes funksjon, bruk og genetiske struktur. Raseklubbene må ha ansvar for å bearbeide og anvende slike data i avlsarbeidet.

NSG støtter målet om sunnere hunder. Vår bekymring er ikke intensjonen bak avlsstrategien, men at den foreslåtte modellen kan svekke raseklubbenes mulighet til å videreføre det avlsarbeidet som har bevart sunne, funksjonelle og arbeidende gjeterhunder gjennom generasjoner. For å unngå utilsiktede konsekvenser må raseklubbene beholde faglig eierskap til avlsmål og tiltak, mens NKK bidrar med kompetanse og støtte – ikke overstyring.

Endringer som skyldes forskrift	NSG vurderer at enkelte av forskriftsstyrte endringer, særlig i §4, kan skape betydelige praktiske utfordringer for våre raser. Våre raser er avhengige av en avlsforvaltning som ivaretar genetisk variasjon, helse, funksjon og dokumenterte bruksegenskaper. Flere av bestemmelsene kan, slik de nå er formulert, få utilsiktede konsekvenser dersom de ikke presiseres nærmere. Avlsforbud/avlsperre basert på diagnoser med usikker arvelighet Flere av tilstandene som i dag listes som avlsforbud kan skyldes skade, ikke arvelig sykdom. Vi har gjentatte erfaringer med feilaktige øyelysediagnoser som senere korrigeres av diplomater eller mer erfarne øyelysere. En øyediagnose som blir satt, er sterkt påvirket av øyelyser sin erfaring med de forskjellige øyesykdommene. Dersom slike diagnoser, som spesielt ikke har god dokumentasjon på arveligheten, automatisk utløser avlsforbud/avlssperre, vil dette kunne ramme friske og genetisk verdifulle arbeidshunder i våre raser. Dette er en reell og dokumentert utfordring for vår border collie rase, og kan ha store konsekvenser for videre avlsarbeid. En av de største årsakene til at vi ønsket øyelysing på border collie, var for å gi oss mer data og grunnlagt til forskningsarbeidet vårt rundt arveligheten for øyesykdommer på rasen vår. Det var ikke for å begrense og sette alvorlige restriksjoner på verdifulle arbeidshunder. §4 punkt 10 – «dokumenterte tiltak» Bestemmelsen krever dokumenterte tiltak, men det er uklart hva som menes med rimelig dokumentasjon. Det må presiseres om dette gjelder forebyggende tiltak for å unngå tjuvparing, eller tiltak som gjennomføres etter en hendelse. Uten tydelig definisjon vil bestemmelsen være vanskelig å praktisere og kan gi uforutsigbare utslag. §4 punkt 11 – definisjon av tvangsparing Tvangsparing defineres som enhver paring der tispen ikke gis reell mulighet til å avvise paringen. Denne definisjonen står i direkte konflikt med inseminering, hvor tispen per definisjon ikke kan avvise prosedyren. Det er derfor nødvendig å presisere at inseminering ikke omfattes av tvangsparingsbegrepet, eller etablere en egen definisjon for inseminering i kapittel 2, slik at regelverket ikke blir selvmotsigende. NSG støtter intensjonen bak forskriften, men flere av bestemmelsene i §4 krever presisering for å kunne fungere i praksis. Uklare definisjoner, automatiske avlsforbud/avlssperre basert på diagnoser med usikker arvelighet, og motstridende formuleringer knyttet til tvangsparing og inseminering kan føre til alvorlige og utilsiktede konsekvenser for arbeidshundrasene vi forvalter. For å sikre korrekt praktisering og ivareta både dyrevelferd og rasenes funksjonelle egenskaper, er det nødvendig med tydeligere avgrensninger og praktiske retningslinjer.	Svargrunnlag!K16

Behov for støtte

For å kunne implementere endringene på en god måte er det avgjørende at NKK tilbyr tydelig og praksisnær veiledning til både raseklubber, oppdrettere og hundeeiere. Svargrunnlag!L16

Det må være en generell overordnet del som gjelder alle raser, og det må være en rasespesifikk del som raseklubbene må involveres aktivt i dette arbeidet for å sikre at informasjon og veiledning tar hensyn til rasenes ulike forutsetninger og avlsmål.

Vi ser særlig behov for:
- Tydelige veiledere som forklarer hvordan de nye reglene og forskriftskravene skal forstås og praktiseres.
- Digitale informasjon og samarbeidsmøter med raseklubber. Viktig å sikre at regelverket tolkes likt og alle har en felles forståelse for det.
- Praktiske eksempler på hvordan bestemmelsene skal anvendes i konkrete avlssaker. Prinsipp tabellen er ikke optimal.

NKK bør etablere faste strukturer for dialog og samarbeid med raseklubbene ved utvikling og revisjon av avlsprogrammer. Raseklubbene besitter den mest omfattende kunnskapen om rasenes historikk, genetikk, populasjonsutvikling og bruksegenskaper, og denne kompetansen må være en integrert del av beslutningsgrunnlaget.

NSG er en egen organisasjon og har egen avlsavdeling med betydelig erfaring innen avlsforskning, genetikk og seleksjon. Det er i tillegg til dette svært mange kunnskapsrike og erfarne tillitsvalgte i vår organisasjon som er med i arbeidet rundt avl på gjeterhund i NSG. For oss er det avgjørende at veiledning og opplæring fra NKK legger til rette for at avlsarbeidet fortsatt kan baseres på solide norske data, rasespesifikk kompetanse og ivaretakelse av rasenes opprinnelige bruksformål som arbeidende gjeterhunder.

Andre kommentarer	Norsk Sau og Geit (NSG) støtter målet om å fremme friske hunder i tråd med dyrevelferdsloven. For våre raser er imidlertid funksjon og arbeidsegenskaper en grunnleggende del av rasenes identitet, helse og bruksverdi. Bevaring og videreutvikling av gjeterhundinstinktet er det overordnede målet i vår avlsstrategi, og en forutsetning for at rasene fortsatt skal kunne fungere som arbeidende gjeterhunder i norsk småfenæring. Gjennom flere tiår har NSG arbeidet systematisk for å ivareta helse, genetisk variasjon og arbeidsegenskaper, blant annet gjennom testing, registrering og forskningsprosjekter. Vi er derfor bekymret for at den foreslåtte avlsstrategien kan føre til en gradvis sentralisering av raseforvaltningen, hvor raseklubbenes innflytelse over avlsmål og avlsprogrammer svekkes betraktlig. Etter vårt syn må raseklubbene fortsatt ha reelt eierskap til og ledende ansvar for utvikling og forvaltning av avlsprogrammene for sine raser. Dette er avgjørende for å unngå uheldige konsekvenser, inkludert risiko for rasemessig splittelse slik man har sett i enkelte andre land. NKK bør fastsette overordnede rammer for hva et avlsprogram bør inneholde, og bidra med faglig støtte, mens de rasespesifikke prioriteringene, og innholdet i avlsprogrammet må utvikles av de ansvarlige raseklubbene. Raseklubbene besitter den mest omfattende kunnskapen om rasenes historikk, genetiske situasjon, populasjonsutvikling og funksjonelle egenskaper, og denne kompetansen må være en integrert del av beslutningsgrunnlaget. NSG vil også understreke at dokumenterte arbeidsegenskaper er en sentral del av avlsgrunnlaget for våre raser. Vi har tidligere vært i dialog med NKK om å synliggjøre godkjente gjeterhundprøver (bruksprov) i DogWeb. Dette vil være et viktig tiltak for å dokumentere bruksegenskaper på lik linje med annen avlsrelevant informasjon. Videre er vi bekymret for at strenge avlsprogrammer og avlsforbud som ikke er i samsvar med raseklubbenes avlsstrategier kan skape konflikt, økte kostnader og praktiske barrierer for oppdrettere. Høye gebyrer, omfattende testkrav og kostbar helsedokumentasjon kan føre til at enkelte oppdrettere velger uregistrert avl, fremfor registrert, noe som vil være uheldig og uønskelig for både rasene og for organisasjonen. Det må tas hensyn til at gjeterhunder er arbeidsverktøy for norske bønder, og at kostnadsnivået må være forenlig med dette formålet. Det er ønskelig å bevare at vi har registrert avl, for dokumentasjon og videre avlsforskning på våre raser. NSG har også sett hvordan tilsvarende situasjoner i andre land har ført til splittelse av rasen, der oppdrettere har gått bort fra kennelklubbens system som følge av rigide avlsrestriksjoner. Vi er derfor sterkt bekymret for at en lignende utvikling kan oppstå i Norge dersom avlsprogrammer ikke utformes i tett samarbeid med raseklubbene og tilpasses arbeidshundrasenes faktiske behov. Til slutt vil vi understreke at fremtidige avlsprogrammer for Border Collie og Working Kelpie må legge til rette for å bevare både helse, genetisk bredde og de arbeidsegenskapene som rasene er utviklet for. Dette er avgjørende for å sikre bærekraftig avl og for å opprettholde rasenes funksjonelle verdi i norsk landbruk. Vi mener at hørings dokumentene er ikke modent nok til å vedtas slik de fremstår pr dag dato, så her er det viktig at det legges ned en grundig	Svargrunnlag!M16

prosess før dokumentene skal ut på ny høringsrunde. NSG stiller seg disponibel til å bidra i prosessen.

16. Norsk Greyhoundklubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle

Forståelighet og brukervennlighet	NGK mener det er behov for adgang til dispansasjon fra enkelte bestemmelser, spesielt §4 punkt 2, 7 og 8. Slik regelverket er foreslått, åpnes det ikke for dispensasjoner, noe som kan gi uheldige konsekvenser, særlig for raser med liten populasjon og lav genetisk variasjon. Flere av bestemmelsene kan i praksis bidra til å svekke rasens genetiske helse fremfor og styrke den. Det ser heller ikke ut til at det foreligger adgang til å anke på reaksjonene som er opplistet. Når regelverket er strengt, ikke åpner for dispensasjon og i tilegg ikke åpner for anke, kan det oppleves som lite fleksibelt og lite egnet til å håndtere særlige tilfeller. Videre etterspør NGK en redegjørelse for hvordan NKK ser for seg at raseklubbene skal føre kontroll og oppfølging av oppdrettere. NGK vurderer at dette vil være krevende å gjennomføre på en ensartet og objektiv måte, og mener denne funksjonen i større grad må ligge hos NKK. Definisjoner: Fødselsudyktig, keisersnitt som følge av akutte hendelser, enkeltstående komplikasjoner eller forhold som ikke vurderes som gjentagende eller arvelige, medfører ikke i seg selv at tispen anses som fødselsudyktig. NGK etterspør en tydligere presisering av hva som ligger i begrepene akutte hendelser, enkeltstående komplikasjoner, og forhold som ikke vurderes som gjentakende eller arvelige. Dette anses som viktig for tolkning av §4 punkt 8 om tispe med 2 keisersnitt ikke skal parres/insemineres igjen. Manglende presisjon kan føre til ulik praktisering og vurdering av tilnermet like tilfeller. Kull: Resultatet av gjennomført drektighet, uavhengig av om valpene er levende eller dødfødte. Forslaget definerer"kull" som resultat av en gjennomført drektighet, uavhengig av om valpene er levende eller dødfødte. Samtidig foreslås det minimum 12 mnd mellom kull og maksimum fire kull i løpet av tispens liv. Dersom alle drektigheter teller likt, også ved dødfødte valper eller svært små kull, kan dette få store utslag på raser med liten populasjon. Det er behov for at regelverket skiller mellom: - kull med normale resultat - kull med dødfødte valper - kull med svært få valper Vi er ikke kjent med at oppdrettere registrerer kull med bare dødfødte valper i dag og heller ikke om Nkk har et system for registrering av kull uten levende valper.	Svargrunnlag!H17

Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Se tidligere svar. §3 punkt 3 bokstav a. Innavlsøking NGK etterspør avklaring på hvordan innavlsgrad skal beregnes ved bruk av utenlandske hannhunder. Det er vår forståelse at det i dag kun registreres tre generasjoner i stamtavlen ved registrering av utenlandske avlsdyr. Dette kan gi et misvisende bilde av reell innavlsgrad, ved at faktiske verdier enten under- eller overvurderes i DogWeb. Som følge av dagens praksis benytter flere oppdrettere andre databaser og arkiver for og beregne innavlsgrad over minimum fem generasjoner, for å oppnå et mere korrekt grunnlag. §3 punkt 3 bokstav b. NGK etterspør hvordan denne bestemmelsen er tenkt fulgt opp i praksis. Per i dag er slik informasjon i stor grad basert på selvrapportering fra eier, eller innmelding fra tredjepart med dokumentasjon. NGK mener det bør vurderes om det er hensiktsmessig med en løsning hvor relevante opplysninger fra vetrinærjournal kan overføres til Dyre ID og vidre til Nkks systemer, for å sikre likere og mer etterprøvbar praksis. §3 punkt 3 bokstav b: Hund uten godkjent vetrinærattest datert før parring/ insemenering (gjelder begge avlsdyr). Avlsdyret må være minst 12 mnd ved tidspunkt for veterinærattest. Det bes om en tydeliggjøring av hvordan kravet til veterinærattest skal praktiseres. NGK stiller blant annet spørsmål ved: - Om attesten skal vedlegges ved registrering av kull - Hvordan kravet praktiseres ved bruk av utenlandsk hannhund - Om behov for unntak fra kravet om veterinærattest dersom hannhund er død og det brukes frossen sæd. - Attestens gyldighetstid. Slik bestemmelsen er formulert, kan det forstås som at en attest utstedt ved 12 mnd alder er gyldig gjennom hele hundens liv. NGK mener dette ikke er faglig forsvarlig da helsetilstanden vil endres over tid.	Svargrunnlag!I17

Rasespesifikke utfordringer

§4 punkt 2. : Det skal gå minst 12 mnd mellom kull på samme tispe (beregnes fra parrings/insemineringsdato til parrings/insemineringsdato)
Greyhound er en hunderase som ofte modnes sent, og det er ikke uvanlig med lange intervaller mellom løpetidene, ofte nær 12 mnd eller mer.
et krav om minimum 12 mnd mellom kull vil derfor kunne gi betydelige praktiske konsekvenser for rasen. Eksempelvis vil en tispe som får en valp(som da vil betegnes som et fullverdig kull), og som får løpetid med et intervall på 10 mnd, ikke kunne pares, da dette vil falle innenfor ettårsbegrensningen i regelverket. Dette kan i praksis medføre at det går nærmere to år før neste reelle mulighet for kull.
Ngk mener bestemmelsen er lite tilpasset raser med lange reproduksjonsintervaller, og anbefaler at det vurderes mer fleksible løsninger. NGK viser til tidligere regelverk, hvor det var tillatt å pare på to løpetider, etterfulgt av opphold.
§4 punkt 4, en tispe kan maksimalt ha fire kull i løpet av livet.
For store raser som greyhound , hvor det ofte fødes relativt store kull, vil den genetiske påvirkningen fra svært små kull være begrenset. Dersom en tispe eksempelvis får et kull med kun en valp, vil dette i liten grad bidra til rasens genetiske bredde sammenlignet med et normalt kull bestående av 8-12 valper. At et slikt kull likevel teller fullt ut i forhold til maksgrensen på fire kull, kan fremstå som en lite nyansert regulering av avlsbidraget. Det burde vurderes om svært små kull, evnt kull med en valp, på store raser ikke skal inngå i betegnelsen som fullverdig kull.
§4 punkt 7.- en tispe skal pares/insemineres etter fylte 6 år, dersom den ikke har hatt tidligere kull.
Bestemmelsen om at en tispe ikke kan pares første gang etter fylte 6 år vil kunne få uheldige konsekvenser for raser som modnes sent, herunder greyhound. Mange raser regnes for å være i sin beste alder rundt 5-6 år, både fysisk og mentalt.
Derasom en tispe ikke blir drektig på første parring rundt 5 års alder og samtidig har løange intervaller mellom løpetidene, kan dette i praksis innebære at tispen aldrig får mulighet til kull.
Dette kan føre til at genetiske verdifulle individer går tapt for avl, noe som er særlig uheldig i raser med liten populasjon. NGK ber om at det åpnes for første kull etter fylte 6 år, forutsatt godkjent veterinærattest.
NGK vil også fremheve at det er flere fordeler med å vente med første kull til tispen har nådd en viss alder, da man på dette tidspunktet har bedre oversikt over tispen sin helse og eventuelle arvelige forhold. Det foreligger en relativt ny nevrologisk sykdom hos rasen greyhound, kjent som GHS. Per i dag er det ikke identifisert en spesifikk genetisk markør for sykdommen, og den kan derfor ikke påvises gjennom gentesting av avlsdyr. Kliniske symtomer kan debutere både sent og tidlig i livet, og flere affiserte hunder har først utviklet symtomer etter fylte 5 år. Ettersom sykdommen kan ha sen symtomdetbut, kan det i enkelte tilfeller være fordelaktig å avvente første parring til hunden er 5 år eller eldre. Dette kan gi et bedre grunnlag for å vurdere hundens helsestatus før den benyttes i avl.
§4 punkt 8. (tispe med to keisersnitt skal ikke pares/insemeneres igjen)
NGK etterspør mulighet for unntak i særskilte tilfeller. To keisersnitt trenger ikke nødvendigvis å innebære at en tispe er fødselsudyktig, særlig dersom inngrepene skyldes ulike og ikke arvelige årsaker, f.eks. sykdom, ulykke eller enkeltvalp som ofte forårsaker dårlige veer under fødsel.

Endringer som skyldes forskrift	Mange av disse forskriftene gjør det betraktelig vanskligere for oppdrettere av store raser. Aldersgrensene vil utgjøre store forskjeller mellom små og store raser. Vi vil få et veldig snevert vindu for og pare store raser som modnes sent og har kun en løpetid i året. Se alt som er beskrevet under punkt 4.	Svargrunnlag!K17
Behov for støtte	NGK ønsker en standardisert mal for avlsstrategi, for og sikre god kvalitet og en mest mulig lik struktur på tvers av raseklubbene.	Svargrunnlag!L17
Andre kommentarer	Ikke besvart	Svargrunnlag!M17

18. Norsk Retrieverklubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle
Forståelighet og brukervennlighet	Norsk Retrieverklubb opplever at regelverket fremstår som oversiktlig og logisk strukturert, og i hovedsak godt tilpasset praktisk avlsarbeid. Reglene vurderes som forståelige og gjennomførbare for våre raser. Strukturen i grunnreglene er gjennomgående tydelig, og inndelingen i kategori A og B gir god oversikt. Veilederen er et nyttig supplement. Vi savner imidlertid noe tydeligere begrunnelse for enkelte helsekrav der konsekvensen blir automatisk eksklusjon fra avl, særlig der diagnoser ikke nødvendigvis har dokumentert klinisk betydning. Oversikt over øyediagnoser bør også innlemmes bedre og gjøres mer forståelig for alle. Vi ser betydning av at rasetypisk mentalitet og temperament nevnes, spesielt i en tid hvor det stilles stadig større krav til våre hunder. Generelt om helsesjekker: Hvordan skal man forholde seg til avlsdyr som ikke er øyelyst, som har utløpt øyelysing, eller som ikke er undersøkt for hofteleddsdysplasi (HD) og albueleddsdysplasi (AD). For raser som våre, der disse undersøkelsene er sentrale helseparametere, bør det fremgå av regelverket eller veilederen hvilken minimumsdokumentasjon som forutsettes. Uten en slik presisering er det risiko for ulik praksis på tvers av oppdrettere og raser. Vi vil også peke på noen uklarheter som bør adresseres: Veterinærattest: Grunnreglene fastslår i §3b at avlsdyr skal ha godkjent veterinærattest, men det fremgår ikke tydelig hva attesten skal inneholde. Vi ønsker også å belyse den økonomiske belastningen dette påfører oppdretterne. Ved innføring av nye krav må nytten av attesten stå i et rimelig forhold til merkostnadene for den enkelte oppdretter. Vi ber NKK vurdere om deler av informasjonen kan dokumenteres på andre, mindre kostnadskrevende måter. Veterinærattest for en avlstispe vil ikke avdekke genetiske sykdommer, kun vise til hundens fysiske kondisjon dagen for besiktning. Vi stiller derfor spørsmål ved hvilken veterinær som vil signere på at en tispe er egnet for avl basert på en kort kontroll da dette er et mer komplekst bilde der rasespesifikk egenskaper, stamtavle med tanke på individets genetiske sammensetning og ikke minst hvem tispen skal kombineres med også vil være avgjørende for helsen til avkom. Hva vil bli konsekvensen for en veterinær som signerer et slikt dokument hvis en tispe i et kull produserer syke valper, eller selv blir syk grunnet genetiske sykdommer? Er dette avklart med veterinærforeningen eller Mattilsynet? Regelverk rundt en slik attest vil også være vesentlig med tanke på tidsintervall før parring og gyldighet for en slik attest- hva skal dokumenteres til signerende veterinær? Vi mener at tanken er god, men lite	Svargrunnlag!H19

egnet for en praktisk gjennomføring.
DNA-testing og restriksjoner (Affected x Affected):
Det presiseres i de nye kriteriene at paring mellom to hunder som begge er genetisk affisert (*affected*) av samme lidelse, ikke skal forekomme.
Vi ber om en klargjøring på om dette kravet utelukkende gjelder NKK-godkjente DNA-tester, eller om det også omfatter uoffisielle tester utført ved eksterne laboratorier. For forutsigbarhet i avlsarbeidet er det avgjørende at det defineres hvilke tester som utløser restriksjoner i registreringssystemet.
Det er også viktig å skille mellom genetiske funn og sykdom med klinisk betydning. Enkelte diagnoser som det testes for i dag, påvirker ikke hundens livskvalitet. For Golden Retriever gjelder dette blant annet ICT. Dersom alle hunder med slike funn automatisk skal tas ut av avl, vil det kunne redusere genpopulasjonen unødvendig. Dette kan på sikt øke risikoen for andre, mer alvorlige sykdommer.
Det ligger en bekymring i at enkelte individer kan bli svært mye brukt fordi de er frie for alt av gentester. Det kan i sin tur føre til at skjulte og/eller uoppdagede diagnoser får større utbredelse i populasjonen. I tillegg kan for strenge krav bidra til at færre tester hundene sine, og at man kun tester for det som oppleves som absolutt nødvendig.

Dette er ikke vårt komplette svar. Se egen PDF

Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Norsk Retrieverklubb opplever at de foreslåtte reaksjonsformene fremstår som forutsigbare og rimelige sett opp mot regelbrudd. Det vurderes som positivt at regelverket søker å sikre likebehandling og forutsigbarhet. Inndelingen i kategori A og B er logisk, eskaleringsprinsippet fra advarsel til registreringsforbud er rimelig, og vi merker oss særlig positivt at alvorlige brudd på dyrevelferd kan oversendes Mattilsynet. Et enkelt forhold bør likevel avklares: Regelverket angir at registreringsforbud kan gis i «inntil» et visst antall år, men gir ikke føringer for hva som skal vektlegges ved fastsettelse av lengden. Noe veiledning på dette punktet vil styrke forutsigbarheten og sikre enhetlig praksis.	Svargrunnlag!I19

Rasespesifikke utfordringer

Labrador

Den største utfordringen for labrador retriever gjelder foreslått håndtering av øyediagnoser, spesielt katarakter.
I rasen forekommer flere typer katarakt hvor mange er dokumentert som statiske eller uten klinisk betydning for hundens syn eller funksjon. Dette gjelder også bakre pol katarakt samt enkelte kortikale forandringer. I de aller fleste tilfeller for vår rase så er tilstanden statisk og ikke progressiv (drøye 95% er statiske).
Tallmateriale: av alle øyelysinger fra 2000-2025: 13,65 % med anmerkning. Av disse er 6,4 % hunder med katarakter (alle former). Hunder med fremre y-søms katarakt utgjør ca 2,3%, resterende utgjør litt over 4%.
Raserådet vil også påpeke at disse kataraktene ikke fremstår som et klinisk helseproblem i rasen. Data innhentet fra blant annet Pyramidion samt forsikringsstatistikk fra Agria viser ikke at katarakt utgjør en vesentlig årsak til veterinærbehandling eller funksjonsproblemer hos labrador retriever. Dette støtter vurderingen om at mesteparten av de diagnostiserte kataraktene i rasen ikke har stor klinisk betydning. Raserådet vil også fremheve at det historisk har vært flere individer med f eks bakre pol katarakt som har hatt stor betydning for utviklingen av labrador retriever både nasjonalt og internasjonalt. Sett i ettertid ville det vært et betydelig tap for rasens genetiske utvikling dersom disse individene automatisk hadde vært utelukket fra avl.
Dette illustrerer viktigheten av å vurdere diagnoser i lys av klinisk betydning og avlsmessig helhetsvurdering fremfor absolutte eksklusjonsregler.
For en tallmessig stor rase som labrador retriever er det viktig å balansere helsekrav mot bevaring av genetisk variasjon. Unødvendig eksklusjon av ellers friske individer kan føre til redusert genetisk variasjon uten dokumentert helsegevinst.
Strenge eksklusjonsregler kan også føre til økt bruk av et mindre antall avlshunder, noe som kan gi utilsiktede genetiske konsekvenser. Slik utkastet nå foreligger kan vi komme i en situasjon hvor opp mot 8% (nevnte katarakter pluss andre diagnoser nevnt i vedlegget) av alle øyelyste hunder bastant skal utelukkes fra avl helt uten å ta hensyn til kvalitet, temperament og klinisk helse. Dette mener vi er en alvorlig konsekvens dersom mulighet for dispensering er totalt fraværende.
Vi vil også minne om at de fleste labradorer som øyelyses er hunder som har bestått andre helsetester (røntgen) og er tiltenkt avl.
Raserådet mener helsekrav bør være kunnskapsbaserte og målrettet mot tilstander som dokumentert påvirker helse, funksjon eller velferd i rasen.
Det bør unngås at diagnostiske funn uten dokumentert klinisk betydning får samme konsekvens som sykdommer med åpenbar negativ effekt på helsen.

Som rase har vi i dag to soleklare kliniske problemer: hudaffeksjoner/allergi og leddlidelser, herunder OCD/albueleddsartrose.
Raserådet mener derfor det bør vurderes om alle former for katarakt skal gi automatisk avlsforbud, eller om det bør åpnes for faglig differensiering basert på:
l type katarakt
l om forandringen er statisk eller progressiv
l klinisk betydning
l alder ved diagnose
l eventuell bruk med avlsmessige restriksjoner fremfor absolutte forbud
Dette vil etter vår vurdering være bedre i tråd med prinsippene om bærekraftig avl. En løsning kan eksempelvis være at det åpnes for dispensasjon hvor raseklubb v/raseråd må godkjenne kombinasjonen.

Flatcoated retriever

Den største utfordringen for flatcoated retriever gjelder foreslått håndtering av øyediagnoser. Rasen har en del øyediagnoser, men sett i lys av genetisk variasjon som vi har utfordringer med, kan øye kravene som gir avlsforbud virke mot sin hensikt.
Strenge eksklusjonsregler kan også føre til økt bruk av et mindre antall avlshunder, noe som kan gi utilsiktede genetiske konsekvenser.
Man bør legge vekt på:
● klinisk betydning
● alder ved diagnose
● eventuell bruk med avlsmessige restriksjoner fremfor absolutte forbud
Dette er ikke vårt komplette svar. Rubrikken er for liten Se egen PDF

Endringer som skyldes forskrift	Norsk Retrieverklubb har forståelse for at enkelte krav følger direkte av forskrift og dermed ikke er valgbare. Vi ønsker likevel å påpeke at praktiske konsekvenser for store raser med bred avlsbase bør vurderes nøye, slik at implementeringen ikke gir utilsiktede konsekvenser for avlsarbeidet. Vi ser ikke at disse endringene vil skape særlige utfordringer for våre raser. Vi vil likevel, i tråd med NKKs oppfordring, peke på ett praktisk forhold: Beregningsmetoden for intervallet mellom kull — fra paringstidspunkt til paringstidspunkt — er strengere enn det mange oppdrettere er vant til, og det er viktig at dette kommuniseres tydelig slik at ingen utilsiktet bryter regelen som følge av misforståelser. Endringene i §4 som følger direkte av kommende forskrift er det litt dissens om. Kravene til intervall mellom kull, aldersgrenser og begrensning på antall keisersnitt ivaretar tispens velferd på en god måte. • Raseråd labrador er helt enig. • Raseråd flat er ikke enige. De ønsker å øke til 2 år for både tispe og hanne, en tispe skal ha maks 3 kull, en tispe skal ikke pares etter fylte 8 år. • Raseråd chesapeake forstår at det er satt en grense på 6 år for første kull. • Oppdrettere på golden synes det skal være større fleksibilitet på tidsrom mellom kull. Har man to tette kull, må det være et lengre opphold til neste.	Svargrunnlag!K19

Behov for støtte	For å sikre god implementering av nytt regelverk mener raserådene at klubbene vil ha behov for: • tydelige veiledere for tolkning av helsekrav • informasjonsmateriell til oppdrettere • webinarer eller kurs om praktisk anvendelse av regelverket • konkrete eksempler og FAQ-materiell • det må være enkelt å laste ned info fra nettsiden • kynologikurs /oppdretterskolen (også digitalt) Dette vil bidra til god forståelse og lik praktisering av regelverket. Vi støtter hovedretningen i forslaget og opplever at det er mye godt arbeid i dokumentene. Vi anbefaler imidlertid at det vurderes justeringer knyttet til håndtering av enkelte øyediagnoser for å sikre god balanse mellom helsearbeid og bevaring av genetisk variasjon i rasen. Klubben merker seg at avlsstrategien legger betydelig ansvar på raseklubbene for etterlevelse, overvåking, oppfølging og praktisk gjennomføring. Raseklubbene er i stor grad basert på frivillig arbeid, og kapasiteten er allerede presset. For at intensjonene i regelverket skal omsettes i praksis, er det behov for: • Tydelig avklaring av hvilke oppgaver raseklubbene konkret forventes å ha ansvar for. • Tilgang til oppdatert og brukervennlig statistikk fra DogWeb, som er en forutsetning for å følge opp avlsarbeidet. (Dette har Norsk Retrieverklubb sendt inn sak på tidligere) • Kurs og opplæring innen genetikk, atferd og helse, rettet mot både raserådsmedlemmer og oppdrettere. • Informasjonsmateriell tilpasset oppdrettere som gjør de nye reglene lett tilgjengelige. NKK bør avklare hvilke verktøy og hvilken støtte som stilles til rådighet, slik at raseklubbene kan ivareta sin rolle på en forsvarlig måte.	Svargrunnlag!L19

Andre kommentarer	Vi vil gjøre oppmerksom på at størrelsen på svarrubrikkene ikke er store nok til å romme alle svarene våre under punkt 2: Forståelse og brukervennlighet og under punkt 4: Rasespesifikke utfordringer. Det sendes derfor inn egen pdf. med hele tilsvaret vårt Vi vil avslutningsvis påpeke at høringsfristen har vært svært kort. Dette er et viktig arbeid og en høringsfrist på 3 uker hvorav halvannen uke var påskeferie er under enhver kritikk. Som ansvarlig raseklubb ønsket vi at flest mulig skulle få anledning til å si sin mening. Høringsfristen ga liten anledning til at vi som klubb fikk tid til å høre våre fagkomiteer og våre medlemmer/oppdrettere. Vi har heller ikke fått tilfredsstillende tid til å koordinere og bearbeide vårt svar på høringen. Nå ble høringsfristen utvidet, men det er vanskelig for frivillige å svare ut en så viktig høring i sommerferien og i tiden med forberedelser til ferien. For at raseklubbene skal kunne gjøre et grundig forarbeid og forankre sine svar i organisasjonen, er det nødvendig med tilstrekkelig tid i slike omfattende høringssaker. Kommentar fra innsendt medlem: Flere av forslagene kan samlet sett bidra til en innsnevring av genpopulasjonen. Dette kan igjen føre til økt fokus fra dyrevernorganisasjoner og i verste fall svekke tilliten til rasenes forvaltning. Jeg vil også understreke at dersom regelverket blir for rigid og lite tilpasset rasens faktiske utfordringer, kan det bidra til at Norsk Retrieverklubb og oppdrettere i praksis mister noe av sitt forvaltningsansvar. Det er etter mitt syn avgjørende at raseklubb og oppdrettere får større innflytelse på hvilke regler som skal gjelde for egen rase. Avslutningsvis vil jeg presisere at behovet for tydelige og gode rammer for avl er udiskutabelt. Samtidig må regelverket være faglig forankret og målrettet mot reelle helseutfordringer i rasen. Det er verdt å merke seg at dagens helsekrav i liten grad samsvarer med de mest vanlige årsakene til veterinærbesøk hos våre raser.	Svargrunnlag!M19

19. Norsk Welsh Corgi Klubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle

Forståelighet og brukervennlighet

Norsk Welsh Corgi Klubb har, sammen med en rekke andre raseklubber, avgitt en felles høringsuttalelse om de overordnede og prinsipielle spørsmålene knyttet til ny avlsstrategi og reviderte grunnregler. Kommentarene nedenfor kommer i tillegg til denne og retter seg mot spørsmålene i NKKs høringsskjema.

NWCK oppfatter ikke de fremlagte dokumentene som en ordinær revisjon av NKKs avlsstrategi og grunnreglene for avl og oppdrett. Etter vår vurdering innebærer forslagene en omfattende omlegging av hvordan avlsarbeidet i NKK skal styres, ved at stadig flere avlsmessige beslutninger flyttes fra grunnreglene og de faglige helhetsvurderingene til sentralt fastsatte avlsprogrammer med registreringskrav og standardiserte terskelverdier. En så prinsipiell endring burde vært langt tydeligere beskrevet, begrunnet og behandlet.

Samtidig er det vanskelig å forstå hvordan det nye systemet faktisk skal fungere i praksis. Samspillet mellom avlsstrategien, grunnreglene og de rasespesifikke avlsprogrammene er uklart. Det fremgår ikke tydelig hvilke bestemmelser som skal ligge hvor, hvordan dokumentene skal forstås i sammenheng, eller hvilke regler som skal gjelde dersom avlsprogrammene fastsetter andre eller strengere krav enn grunnreglene.

Denne uklarheten er ikke bare teoretisk. NWCK har måttet be NKK om avklaringer av sentrale definisjoner i regelverket. Blant annet fremstår begrepet «avlsdyr» slik at bestemmelsene om maksimalt fire kull og minst ett år mellom kull også kan forstås å gjelde hannhunder. Leder for helseavdelingen har i e-post bekreftet at dette ikke er tilsiktet. Etter vår vurdering illustrerer dette at regelverket ikke er tilstrekkelig gjennomarbeidet før det sendes på høring.

Vi savner også en klar beskrivelse av hvordan regelverket skal forvaltes. Det er uklart hvilke bestemmelser som kan gi grunnlag for reaksjoner, hvordan avlsprogrammene skal håndheves, og hvilke muligheter som vil finnes for dispensasjon og klage.

NWCK kan heller ikke se at NKK har dokumentert hvorfor dagens system bør erstattes med den foreslåtte modellen. Vi savner faglige begrunnelser både for de nye bestemmelsene i grunnreglene og for virkemidler som allerede er tatt i bruk i publiserte avlsprogrammer, som faste grenser for bruk av hannhund, omfattende bruk av DNA-tester og andre standardiserte registreringskrav. Når slike begrensninger innføres, må de bygge på åpne, dokumenterte og etterprøvbare faglige vurderinger.

Ansvarlig avlsarbeid bygger på biologiske, genetiske og rasespesifikke helhetsvurderinger. Regelverket bør støtte slike vurderinger, ikke i økende grad erstatte dem med standardiserte krav og faste terskelverdier.

Ansvarlig avlsarbeid kan ikke reduseres til matematikk!

Reaksjonsformer og konsekvensnivå	På dette spørsmålet er NWCKs svar nei. De foreslåtte reaksjonsbestemmelsene fremstår etter vår vurdering verken som hensiktsmessige, rettferdige eller tilstrekkelig forutsigbare. Vi mener at et reaksjons- og sanksjonssystem ikke naturlig hører hjemme i en avlsstrategi eller i grunnreglene for avl og oppdrett. Avlsstrategien bør beskrive mål, prinsipper og faglige rammer for avlsarbeidet. Et regelverk om reaksjoner og sanksjoner bør utformes og behandles som en egen sak, med særlig vekt på rettssikkerhet, forsvarlig saksbehandling og forholdsmessighet. NKK reaksjonssystem må være forbeholdt alvorlige eller gjentatte brudd på regelverket. Reaksjonene må stå i rimelig forhold til overtredelsens alvor og de faktiske konsekvensene for hundenes helse og velferd. Regelverket bør skille tydelig mellom formelle feil og forhold som faktisk har betydning for dyrevelferd, genetisk variasjon eller avlskvalitet. Samtidig er det vanskelig å vurdere de foreslåtte reaksjonene fordi grunnlaget for dem ikke er tilstrekkelig beskrevet. Det er blant annet uklart hvilke bestemmelser i avlsprogrammene som kan danne grunnlag for reaksjoner, hvem som skal fatte vedtak, hvilke rettigheter oppdrettere og eiere vil ha under saksbehandlingen, og hvilke muligheter som vil finnes for dispensasjon og individuell vurdering. NWCK mener at reaksjoner som registreringsforbud, avlssperre eller andre alvorlige sanksjoner alltid må kunne påklages. Et system som griper direkte inn i oppdretteres rettigheter må bygge på grunnleggende prinsipper om kontradiksjon, forholdsmessighet og reell klageadgang. Ansvarlig avlsarbeid innebærer ofte vanskelige avveininger mellom helse, genetisk variasjon og rasens langsiktige utvikling. Et regelverk uten mulighet for faglig skjønn og individuelle vurderinger kan undergrave formålet med regelverket. NWCK mener videre at en eventuell beslutning om å oversende saker til Mattilsynet bare bør kunne treffes av NKKs Hovedstyre etter en konkret vurdering av den enkelte sak, og ikke delegeres til sekretariatet. Primært mener vi at denne bestemmelsen bør utgå.	Svargrunnlag!I20

Rasespesifikke utfordringer

NWCK ser flere mulige utilsiktede konsekvenser av de foreslåtte endringene. Vår største bekymring er ikke de enkelte forslagene isolert sett, men den samlede effekten av foreslått modell, bestående av ny avlsstrategi, reviderte grunnregler og rasespesifikke avlsprogrammer. Svargrunnlag!J20

NWCK kan ikke se at NKK har dokumentert at den foreslåtte modellen samlet vil gi bedre resultater for hundenes helse, velferd eller genetiske utvikling enn dagens system. Det er heller ikke fremlagt en helhetlig konsekvensanalyse som vurderer både forventede gevinster og mulige negative konsekvenser av den samlede innstrammingen.

Vi er blant annet bekymret for at:
• faste grenser for bruk av hannhund erstatter dagens anbefaling basert på 5 %-regelen, uten at de valgte grensene er faglig begrunnet,
• stadig flere avlsmessige beslutninger bindes opp av sentralt fastsatte terskelverdier og standardiserte krav, fremfor rasespesifikke og faglige helhetsvurderinger,
• økt bruk av DNA-tester og andre registreringskrav reduserer fleksibiliteten i avlsarbeidet,
• summen av nye krav kan begrense den reelle avlsbasen og redusere den genetiske variasjonen, særlig i små og mellomstore populasjoner,
• praktisk bruk av verdifullt genetisk materiale, herunder importer og frossen sæd, blir vanskeligere. Dette er ikke ønskelig!
Vi ser i tillegg konkrete utfordringer med enkelte av de foreslåtte bestemmelsene:
• Kravet om minst 12 måneder mellom kull tar ikke hensyn til at tisper har ulik løpetidsfrekvens. For enkelte tisper kan dette i praksis føre til at oppdrettere presses til å starte avl tidligere enn det som ellers ville vært ønskelig.
• Forslaget om maksimalt fire kull totalt, også dersom kullet ikke resulterer i levende valper, fremstår lite hensiktsmessig og vanskelig å begrunne faglig.
• Forslaget om at tispen ikke kan være over seks år ved første kull er etter vår vurdering ikke tilstrekkelig begrunnet. Mange tisper er fullt friske og velfungerende mange år etter denne alderen. Sammen med de øvrige begrensningene kan bestemmelsen bidra til å redusere avlsbasen uten dokumentert gevinst.

For våre raser ligger mye av den internasjonale kompetansen om helseundersøkelser hos fagmiljøene rundt den amerikanske kennelklubben sitt system (OFA). NWCK mener at NKK fremover må akseptere resultater fra flere internasjonalt anerkjente laboratorier og avlesningsinstanser enn i dag, herunder laboratorier mv. som er godkjent av kennelklubber innen FCI-systemet og FCIs kontraktspartnere. Det avgjørende må være dokumentert faglig kvalitet og kompetanse på kondrodystrofe raser – ikke hvilket land eller hvilken organisasjon resultatet kommer fra.

Flere av forslagene kan hver for seg fremstå som rimelige. Vår bekymring er at den samlede effekten blir et mindre fleksibelt avlsarbeid, redusert rom for faglige helhetsvurderinger og en snevrere avlsbase, uten at NKK har dokumentert at dette vil gi bedre helse, bedre dyrevelferd eller større genetisk variasjon enn dagens system.

NWCK mener derfor at dagens grunnregler i hovedsak bør videreføres. Dersom nye terskelverdier, registreringskrav eller andre begrensninger innføres, må de være faglig begrunnet, transparente og etterprøvbare. Konsekvensene må vurderes både enkeltvis og samlet. Ansvarlig avlsarbeid

bygger på biologiske, genetiske og rasespesifikke helhetsvurderinger – ikke på stadig flere standardiserte terskelverdier og administrative begrensninger.

Endringer som skyldes forskrift	NWCK mener det er uheldig at høringsutkastet i stor grad bygger på et utkast til forskrift om avl på hund som verken er vedtatt eller varslet innført. Høringen om forskriften ble avsluttet for flere år siden, og etter det vi kjenner til foreligger det fortsatt ingen avklaring om når eller i hvilken form en eventuell forskrift vil bli fastsatt. Etter vår vurdering bør NKKs regelverk bygge på gjeldende lov- og forskriftsverk, ikke på antakelser om fremtidige bestemmelser. Det er derfor prinsipielt uheldig at omfattende endringer i avlsstrategien, grunnreglene og avlsprogrammene begrunnes med et forskriftsutkast som fortsatt ikke er vedtatt. Selv om en ny forskrift skulle bli vedtatt, vil den angi de juridiske rammene for hundeavl. Hvordan NKK velger å organisere avlsarbeidet innenfor disse rammene – herunder utforming av avlsstrategi, grunnregler og avlsprogrammer – er organisasjonens egne faglige og organisatoriske valg. Disse må derfor begrunnes på et selvstendig faglig grunnlag, og kan ikke alene forsvares med henvisning til et fremtidig forskriftsverk. Vi merker oss også at Mattilsynet, etter forespørsel fra NKK, har opplyst at de av prinsipielle grunner ikke forhåndsvurderer organisasjoners regelverk, avlsstrategier eller avlsprogrammer. Mattilsynet har dermed heller ikke tatt stilling til om NKKs foreslåtte avlsstrategi, grunnregler og avlsprogrammer vil være tilstrekkelige eller i samsvar med en eventuell kommende forskrift. NWCK kan derfor ikke se at det foreligger grunnlag for å legge til grunn at den foreslåtte modellen er verifisert, anbefalt eller på annen måte tiltrådt av Mattilsynet. NKK må selv dokumentere og begrunne de foreslåtte løsningene faglig, organisatorisk og juridisk. Dette er etter vår vurdering særlig viktig fordi forslagene ikke bare innebærer tilpasninger til et mulig fremtidig regelverk, men også representerer en vesentlig omlegging av hvordan avlsarbeidet i NKK skal styres. NWCK mener derfor at endringer som begrunnes med en fremtidig forskrift først bør vurderes når forskriftens endelige innhold er kjent. Inntil da bør NKKs regelverk bygge på gjeldende lovverk og dokumenterte faglige vurderinger – ikke på antakelser om fremtidige krav.	Svargrunnlag!K20

Behov for støtte	NWCK mener at det viktigste bidraget NKK kan gi ikke først og fremst er kurs eller generelt informasjonsmateriell, men et regelverk som er tydelig, faglig begrunnet og utviklet i åpen dialog og reelt samarbeid med raseklubbene. Raseklubbene besitter den rasespesifikke kompetansen om helse, genetikk og populasjonsutvikling som er nødvendig for et godt avlsarbeid. Klubbene bidrar blant annet gjennom innsamling og formidling av statistikk, erfaringsutveksling, oppdrettersamlinger og annen faglig informasjon. Ansvaret for valg av avlsdyr og kombinasjoner ligger imidlertid hos den enkelte oppdretter. Dersom det innføres nye regler eller avlsprogrammer, vil det være viktig at NKK utarbeider tydelige begrunnelser for de enkelte kravene, hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn, hvilke mål som skal oppnås, og hvordan effekten skal evalueres over tid. Dette vil gi raseklubbene et godt grunnlag for å informere om regelverket og bidra til en felles forståelse av hensikten med endringene. NWCK ønsker å bidra aktivt til et kunnskapsbasert og bærekraftig avlsarbeid i samarbeid med NKK. Det forutsetter at raseklubbenes kompetanse og erfaring tillegges reell vekt, og at endringer utvikles gjennom åpen dialog, dokumenterte faglige vurderinger og et godt samarbeid mellom NKK, raseklubbene og oppdretterne.	Svargrunnlag!L20
Andre kommentarer	Norsk Welsh Corgi Klubb har, sammen med en rekke andre raseklubber, avgitt en felles høringsuttalelse om de overordnede og prinsipielle spørsmålene knyttet til ny avlsstrategi og reviderte grunnregler. Kommentarene ovenfor kommer i tillegg til denne og retter seg mot spørsmålene som er stilt i dette høringsskjema. NWCK oppfatter ikke de fremlagte dokumentene som en ordinær revisjon av NKKs avlsstrategi og grunnreglene for avl og oppdrett. Etter vår vurdering innebærer forslagene en omfattende omlegging av hvordan avlsarbeidet i NKK skal styres, ved at stadig flere avlsmessige beslutninger flyttes fra grunnreglene og de faglige helhetsvurderingene til sentralt fastsatte avlsprogrammer med registreringskrav og standardiserte terskelverdier. En så prinsipiell endring burde vært langt tydeligere beskrevet, begrunnet og behandlet.	Svargrunnlag!M20

20. Norske Elghundklubbers Forbund

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle

Forståelighet og brukervennlighet	I § 3 står det blant annet skrevet under b) Tilstander som medfører avlsforbud: «Hund uten godkjent veterinærattest datert før paring/inseminering (gjelder begge avlsdyr.) Avlsdyret må være minst 12 måneder ved tidspunkt for veterinærattest.)» Kan ikke se at det kreves veterinærattest under §4 Hensynet til avlsdyret selv. Dette blir da meget uklart og kilde til tolkning. Får man avls forbud hvis man parer/inseminerer en hund uten at begge avlsdyr har veterinærattest? Vi finner det igjen i Veilederen, under Hovedprinsipper punkt 1 – Helse på avlsdyr og valper: «Bruk kun funksjonelt friske hunder med godkjent veterinærattest.» Avlsutvalget for NEG skriver følgende: Norsk elghund grå er en meget sunn og frisk rase, og vi finner det ikke nødvendig at man må ha veterinærattest for tisper under 8 år som har hatt kull tidligere, eller for friske hannhunder. Ellers er reglene oversiktlige og forståelige.	Svargrunnlag!H21
Reaksjonsformer og konsekvensnivå	NEKF mener at det gjerne kunne vært kun standardiserte konsekvenser for å unngå forskjellsbehandling. NEKF mener at § 8 Dispensasjon er viktig.	Svargrunnlag!I21
Rasespesifikke utfordringer	Avlsutvalget NEG skriver følgende: I forhold til de utfordringene vi har med blant annet nyresvikt på rasen, ønsker vi at det skal blir obligatorisk å legge inn at en hund er død og hvorfor. Dette fordi det meste går under radaren, da eiere ikke rapporterer inn sykdom til AU-NEG.	Svargrunnlag!J21
Endringer som skyldes forskrift	Avlsutvalget NEG skriver følgende: AU-NEG har allerede på forhånd lagt inn maks 4 kull på en tispe, og støtter det. AU-NEG ønsker ikke at tisper over 8 år skal ha kull, uansett om de har hatt kull tidligere og har veterinærattest. AU-NEG mener det er riktig og viktig at tvangsparing ikke er tillatt. Vi vet at dette foregår, og et forbud vil gjøre at det blir vanskeligere å gjennomføre etisk sett.	Svargrunnlag!K21
Behov for støtte	Antar at at endelig forslag til endrede regler skal sendes på endelig høring til NKKs medlemmer og alle raseklubbene.	Svargrunnlag!L21

Andre kommentarer	Kapittel 2 - Definisjoner Avlsdyr: Hund eller genetisk materiale (sæd) som benyttes i avl. Når sæd benyttes, vurderes avlsdyrets helsestatus på tidspunktet for uttak og basert på tilgjengelig dokumentasjon. - uklar setning, om en hund dør 2år etter tapping av en arvelig sykdom, blir det da fanget opp av "basert på tilgjengelig dokumentasjon"? Utenlandske laboratorier som er i internasjonalt anerkjent godkjennes, og det bør kunne være flere laboratorier godkjent hos NKK for samme test der dette er avlskrav. NEKF støtter Jakthunddivisjonen (JD) sin felles uttalelse.	Svargrunnlag!M21

21. Klubben for Bolognese og Coton de Tulear

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle
Forståelighet og brukervennlighet	Reglene er lett forståelige og tydelige	Svargrunnlag!H22
Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Med unntak av ett punkt, mener vi at reaksjonene er hensiktsmessige, rettferdige og forutsigbare. Når det gjelder punktet med at foreldredyr skal ha veterinærattest og være minst 12 mnd gamle er vi absolutt enige i det. Men vi mener at det bør være mulig å kunne søke om dispensasjon fra dette kravet dersom det skulle forekomme en tjuvparing der hannhunden er under 12 måneder. Begge våre raser har veldig små avlspopulasjoner, og det vil være uheldig å sette avlssperre på et kull som potensielt kan gi avkom med høy avlsverdi. I slike tilfeller mener vi at det er mer hensiktsmessig at kullet registreres uten avlssperre, men at man venter med registrering til hannhunden har fylt 12 måneder og har gyldig veterinærattest og øyelysing.	Svargrunnlag!I22
Rasespesifikke utfordringer	Under øyediagnoser står det at sterk grad av PHA gir avlsforbud. På nåværende øyelysingsattester graderes ikke denne diagnosen, det står kun påvist eller ikke påvist. Hvis denne diagnosen skal gi avlsforbud, må det spesifiseres på skjemaet at hunden har sterk grad. Ved svak grad har ikke denne diagnosen betydning for synet til hunden. Og det vil være veldig uheldig å utelukke ellers gode avlsdyr på grunn av en øyediagnose som ikke har betydning for synet.	Svargrunnlag!J22
Endringer som skyldes forskrift	Vi ser ingen utfordringer til dette	Svargrunnlag!K22
Behov for støtte	Vi ønsker digitalt informasjonsmateriell som enkelt kan videreformidles til medlemmene via mail eller sosiale medier. Altså oversikt over de nye reglene.	Svargrunnlag!L22
Andre kommentarer	Ikke besvart	Svargrunnlag!M22

24. Podencoklubben

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle

Forståelighet og brukervennlighet	Podencoklubben støtter premissene i NKKs avlsstrategi. Mange av punktene som fremheves er grunnleggende etiske retningslinjer for avl som alle oppdrettere bør ta hensyn til. Det er imidlertid enkelte svakheter og potensielle utilsiktede konsekvenser som bør adresseres for å sikre at strategien blir robust og hensiktsmessig i praktisk bruk.	Svargrunnlag!H25
Reaksjonsformer og konsekvensnivå	Kommentar til «Kapittel 3 – Hovedprinsipper og forbud», under Kategori B, Følgende bestemmelse er inntatt: «10. Oppdretter skal så langt som mulig unngå tjuvparing. Oppdretter plikter å ha rimelige og dokumenterbare tiltak.» Kategori B er beskrevet som «§ 4 Hensynet til avlsdyret selv». Innavl påvirker imidlertid avkommet og ikke helse eller velferd hos avlsdyrene som sådan. Det fremstår derfor som uklart hvorfor denne bestemmelsen er plassert under Kategori B. Krav om å unngå innavl er allerede regulert under Kategori A, som omhandler forhold som medfører risiko for avkommet og som også har strengere sanksjoner ved overtredelse. Når lignende forhold omtales i begge kategorier, oppstår det uklarhet om hvordan bestemmelsene skal forstås og håndheves. Det bør derfor presiseres om overtredelser i begge kategorier medfører kumulative (samlede) reaksjoner, eller om en overtredelse etter Kategori A anses å uttømme forholdet og dermed erstatter en eventuell overtredelse etter Kategori B. Eksempelvis er reaksjonen ved gjentatte overtredelser av Kategori B «registreringsforbud for oppdretter i inntil 2 år», mens tilsvarende reaksjon for gjentatte overtredelser av Kategori A er «registreringsforbud for oppdretter i inntil 5 år». Det bør avklares om dette i praksis kan medføre et samlet registreringsforbud på opptil 7 år, eller om den strengeste reaksjonen skal legges til grunn.	Svargrunnlag!I25

Rasespesifikke utfordringer	Kommentar til «Kapittel 3 – Hovedprinsipper og forbud», Kategori A, punkt b): «Tilstander som medfører avlsforbud» Det vises til testresultater som for enkelte raser ikke er obligatoriske helseundersøkelser. Dersom disse testene ikke er obligatoriske, samtidig som konsekvensene av å avle på en hund med et uønsket testresultat er betydelige for oppdretteren, kan dette i praksis virke mot sin hensikt ved å redusere motivasjonen for å teste hundene. Det er en risiko for at oppdrettere velger å ikke gjennomføre testene for å unngå eventuelle avlsrestriksjoner. Dette kan igjen føre til mangelfull helseinformasjon og skape et kunnskapshull om den aktuelle rasens helsesituasjon. For å unngå dette bør testing være obligatorisk dersom resultatene skal utløse avlsforbud eller tilsvarende sanksjoner. Samtidig bør kravene være rasespesifikke, ettersom ikke alle helseundersøkelser er relevante eller hensiktsmessige for alle raser. Kommentar under «Kapittel 3 - Hovedprinsipper og forbud» under kategori A, punkt «b) Tilstander som medfører avlsforbud»: «Hund uten godkjent veterinærattest datert før paring/inseminering (gjelder begge avlsdyr). Avlsdyret må være minst 12 måneder ved tidspunkt for veterinærattest.» Det vil være umulig å innhente en godkjent veterinærattest for en hannhund som fikk tappet og nedfryst sæd tidligere, og som senere er død. Våre raser har svært små populasjoner og en begrenset genetisk variasjon, og vi er derfor avhengige av å kunne benytte muligheter som bruk av nedfryst sæd. En situasjon som denne vil føre til at verdifullt genetisk materiale ikke kan utnyttes, noe som innebærer et unødvendig tap for rasens genetiske mangfold. Hvordan er det tenkt at slike tilfeller skal håndteres eller imøtekommes?	Svargrunnlag!J25
Endringer som skyldes forskrift	Kommentar til «Kapittel 3 – Hovedprinsipper og forbud», Kategori A, punkt b) «Tilstander som medfører avlsforbud» «Hund uten godkjent veterinærattest datert før paring/inseminering (gjelder begge avlsdyr). Avlsdyret må være minst 12 måneder ved tidspunkt for veterinærattest.» Samtidig fremgår det under Kategori B at: «Tispe skal være minst 18 måneder ved paring/inseminering.» Kravet om veterinærattest innebærer i praksis at hannhunder under 12 måneder ikke kan brukes i avl, selv om det ikke er fastsatt noen eksplisitt nedre aldersgrense for hannhunder andre steder i regelverket. Dersom hensikten er å etablere en minstealder på 12 måneder for avl av hannhunder, bør dette fremgå tydelig som et eget krav, eventuelt i veilederen. Bruk av unge hannhunder i avl kan medføre risiko for at arvelige helseproblemer som ennå ikke har kommet til uttrykk blir videreført til avkommet. Dette er derfor i hovedsak et forhold som påvirker avkommets helse og velferd, noe som samsvarer med beskrivelsen av Kategori A som «brudd som medfører risiko for avkom».	Svargrunnlag!K25

Behov for støtte	Kommentar til «Kapittel 3 – Hovedprinsipper og forbud», Kategori A, under punktet a): «Innavlsøkning: Avlskombinasjoner mellom helsøsken, halvsøsken, far/datter, mor/sønn, besteforelder/barnebarn eller tilsvarende tette kombinasjoner. Kombinasjoner som gir innavlsøkning ≥ 12,5 % er forbudt.» Foreslås det at formelen eller metoden som benyttes for beregning av innavlskoeffisient over fem generasjoner inkluderes i bestemmelsen. Alternativt kan dette innarbeides i «Kapittel 2 – Definisjoner» under definisjonen av «innavlsøkning». Det bør tydelig fremgå hvilken beregningsmetode som skal benyttes, eksempelvis Wright's Path Method eller Tabular Method. Selv om metodene i praksis normalt vil gi samme resultat når de baseres på samme stamtavlegrunnlag, vil en presisering bidra til å unngå uklarheter og sikre en enhetlig praktisering av regelverket. Kommentar til «Kapittel 3 – Hovedprinsipper og forbud», Kategori A, punkt b) «Tilstander som medfører avlsforbud» «Hund uten godkjent veterinærattest datert før paring/inseminering (gjelder begge avlsdyr). Avlsdyret må være minst 12 måneder ved tidspunkt for veterinærattest.» En veterinær som utsteder en slik attest kan oppleve et betydelig ansvar og omdømmemessig press dersom avkommet senere utvikler en alvorlig sykdom som ikke var mulig å oppdage ved undersøkelsestidspunktet. Dette kan føre til uheldige interessekonflikter og økt spenning mellom oppdrettermiljøet og veterinærstanden. Det anbefales derfor at det utarbeides en standardisert attestmal som tydelig avgrenser veterinærens vurdering til de forholdene som med rimelighet kan observeres og vurderes ved konsultasjonen. En slik mal vil samtidig bidra til å standardisere undersøkelsen og tydeliggjøre hvilke forhold veterinæren forventes å kontrollere. Uten nærmere retningslinjer vil vurderingene i stor grad bli subjektive, og praksisen kunne variere betydelig mellom ulike veterinærer. Dette kan igjen føre til at oppdrettere oppsøker flere veterinærer for å oppnå et ønsket resultat.	Svargrunnlag!L25
Andre kommentarer	Selv om formuleringene fremstår som tydelige, mener vi det er behov for en grundig gjennomgang av hvordan bestemmelsene vil fungere i praksis, for å identifisere situasjoner der de kan skape utilsiktede gråsoner eller tolkningsutfordringer. Flere slike eksempler er omtalt i våre kommentarer.	Svargrunnlag!M25

25. Norsk Collie Klubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle

Forståelighet og brukervennlighet	Norsk Collie Klubb (heretter NCK) har sendt inn en felles høringsuttalelse med mange andre raseklubber vedr de prinsipielle spørsmålene. Innspill her kommer i tillegg til denne. NCK oppfatter reviderte regler/ny strategi som at flere beslutninger når det gjelder avl flyttes fra grunnreglene og til mer standardiserte avlsprogram. Dette er en stor endring i forhold i til dag som burde utredes mer. Det er vanskelig å se tydelig hvordan dette skal fungere. Hvor skal bestemmelsene ligge, om hvilke regler som gjelder om avlsprogram har andre eller strengere krav enn grunnreglene. Kommer det tydelig nok frem om regler vedr maksimalt 4 kull og minst 1 år mellom kull også kan oppfattes som at de gjelder hannhund. Dette må være tilstrekkelig gjennomgått før noe vedtas. Vi savner også en klar beskrivelse av hvordan regelverket skal forvaltes. Hvordan avlsprogrammene skal håndheves, og hvilke muligheter for dispensasjon eller klage. De begrensninger som forsøkes innført må bygge på dokumenterte faglige vurderinger som kan etterprøves. Avlsarbeid bygges på rasespesifikke, biologiske og genetiske vurderinger. Dette kan ikke overføres til standardiserte krav.	Svargrunnlag!H26
Reaksjonsformer og konsekvensnivå	NCK sitt svar er nei. Et reaksjonssystem må ha stor vekt på rettssikkerhet og korrekt saksbehandling. Dette hører heller ikke hjemme i retningslinjer eller avlsstrategi, men i et eget reglement. Reaksjonene må stå i forhold til alvoret i regelbruddene, og bør være mye tydeligere beskrevet. Reaksjonsformer som registreringsforbud, avlssperre og andre alvorlige sanksjoner må ha en klagemulighet. Bør være tydelig skille mellom formelle feil og forhold som har betydning for dyrevelferd, NCK mener at reaksjoner av alvorlig art som registreringsforbud, avlssperre etc. alltid må kunne påklages. Når oppdretters rettigheter er der reaksjonen rammes må det gi reell adgang til å klage. Beslutning om å sende saker videre til Mattilsynet bør kun treffes av NKK hovedstyret etter individuell vurdering. Bestemmelsen bør utgå.	Svargrunnlag!I26

Rasespesifikke utfordringer

Den samlede effekten av foreslått modell bestående av ny avlsstrategi, reviderte grunnregler og rasespesifikke avlsprogram gir flere mulige utilsiktede konsekvenser. NKK har ikke dokumentert at den foreslåtte modellen samlet vil gi bedre resultater for hundenes helse, velferd eller genetiske utvikling enn dagens modell. Det er ikke forelagt en helhetlig konsekvensanalyse av forventede gevinster og mulige negative konsekvenser.

Svargrunnlag!J26

Vi er blant annet bekymret for at:

stadig flere avlsmessige beslutninger bindes opp av sentralt fastsatte terskelverdier og standardiserte krav, fremfor rasespesifikke og faglige helhetsvurderinger,

økt bruk av DNA-tester og andre registreringskrav reduserer fleksibiliteten i avlsarbeidet,

summen av nye krav kan begrense den reelle avlsbasen og redusere den genetiske variasjonen, særlig i små og mellomstore populasjoner,

praktisk bruk av verdifullt genetisk materiale, herunder importer og frossen sæd, blir vanskeligere. Dette er ikke ønskelig!

Vi ser i tillegg konkrete utfordringer med enkelte av de foreslåtte bestemmelsene:

Kravet om minst 12 måneder mellom kull tar ikke hensyn til at tisper har ulik løpetidsfrekvens. For enkelte tisper kan dette i praksis føre til at oppdrettere presses til å starte avl tidligere enn det som ellers ville vært ønskelig.

Forslaget om maksimalt fire kull totalt, også dersom kullet ikke resulterer i levende valper, fremstår lite hensiktsmessig og vanskelig å begrunne faglig.

Forslaget om at tispen ikke kan være over seks år ved første kull er etter vår vurdering ikke tilstrekkelig begrunnet. Mange tisper er fullt friske og velfungerende mange år etter denne alderen. Sammen med de øvrige begrensningene kan bestemmelsen bidra til å redusere avlsbasen uten dokumentert gevinst.

Selv om flere av forslagene hver for seg kan fremstå som rimelige er vår bekymring at den samlede effekten blir et mindre fleksibelt avlsarbeid og mindre rom for faglige helhetsvurderinger. Uten at NKK har dokumentert at dette vil gi bedre resultater enn dagens system.

NCK mener derfor at dagens grunnregler i hovedsak bør videreføres. Dersom nye terskelverdier, registreringskrav eller andre begrensninger innføres, må de være faglig begrunnet, transparente og etterprøvbare. Konsekvensene må vurderes både enkeltvis og samlet. Ansvarlig avlsarbeid bygger på biologiske, genetiske og rasespesifikke helhetsvurderinger – ikke

på stadig flere standardiserte terskelverdier og administrative begrensninger.

Endringer som skyldes forskrift	NCK mener det er uheldig at høringsutkastet i stor grad bygger på et utkast til forskrift om avl på hund som verken er vedtatt eller varslet innført. Høringen om forskriften ble avsluttet for flere år siden, og etter det vi kjenner til foreligger det fortsatt ingen avklaring om når eller i hvilken form en eventuell forskrift vil bli fastsatt. Etter vår vurdering bør NKKs regelverk bygge på gjeldende lov- og forskriftsverk, ikke på antakelser om fremtidige bestemmelser. Det er derfor prinsipielt uheldig at omfattende endringer i avlsstrategien, grunnreglene og avlsprogrammene begrunnes med et forskriftsutkast som fortsatt ikke er vedtatt. Selv om en ny forskrift skulle bli vedtatt, vil den angi de juridiske rammene for hundeavl. Hvordan NKK velger å organisere avlsarbeidet innenfor disse rammene – herunder utforming av avlsstrategi, grunnregler og avlsprogrammer – er organisasjonens egne faglige og organisatoriske valg. Disse må derfor begrunnes på et selvstendig faglig grunnlag, og kan ikke alene forsvares med henvisning til et fremtidig forskriftsverk. Dette er etter vår vurdering særlig viktig fordi forslagene ikke bare innebærer tilpasninger til et mulig fremtidig regelverk, men også representerer en vesentlig omlegging av hvordan avlsarbeidet i NKK skal styres. NCK mener derfor at endringer som begrunnes med en fremtidig forskrift først bør vurderes når forskriftens endelige innhold er kjent. Inntil da bør NKKs regelverk bygge på gjeldende lovverk og dokumenterte faglige vurderinger – ikke på antakelser om fremtidige krav.	Svargrunnlag!K26

Behov for støtte	NCK mener at det viktigste bidraget NKK kan gi ikke først og fremst er kurs eller generelt informasjonsmateriell, men et regelverk som er tydelig, faglig begrunnet og utviklet i åpen dialog og reelt samarbeid med raseklubbene. Raseklubbene besitter den rasespesifikke kompetansen om helse, genetikk og populasjonsutvikling som er nødvendig for et godt avlsarbeid. Klubbene bidrar blant annet gjennom innsamling og formidling av statistikk, erfaringsutveksling, oppdrettersamlinger og annen faglig informasjon. Ansvaret for valg av avlsdyr og kombinasjoner ligger imidlertid hos den enkelte oppdretter. Dersom det innføres nye regler eller avlsprogrammer, vil det være viktig at NKK utarbeider tydelige begrunnelser for de enkelte kravene, hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn, hvilke mål som skal oppnås, og hvordan effekten skal evalueres over tid. Dette vil gi raseklubbene et godt grunnlag for å informere om regelverket og bidra til en felles forståelse av hensikten med endringene. NCK ønsker å bidra aktivt til et kunnskapsbasert og bærekraftig avlsarbeid i samarbeid med NKK. Det forutsetter at raseklubbenes kompetanse og erfaring tillegges reell vekt, og at endringer utvikles gjennom åpen dialog, dokumenterte faglige vurderinger og et godt samarbeid mellom NKK, raseklubbene og oppdretterne.	Svargrunnlag!L26
Andre kommentarer	Ikke besvart	Svargrunnlag!M26

28. Norsk Polarhundklubb

Tema/spørsmål	Svar fra klubben	Kildecelle
Forståelighet og brukervennlighet	se punkt 7	Svargrunnlag!H29
Reaksjonsformer og konsekvensnivå	se punkt 7	Svargrunnlag!I29
Rasespesifikke utfordringer	se punkt 7	Svargrunnlag!J29
Endringer som skyldes forskrift	se punkt 7	Svargrunnlag!K29
Behov for støtte	se punkt 6	Svargrunnlag!L29

Andre kommentarer

Svargrunnlag!M29

• Innavlsgrad for avlsdyr
Det fremstår som inkonsekvent at hunder med en innavlsgrad som overstiger NKKs anbefalte grense i kombinasjon kan importeres og brukes i avl, mens avkom av tilsvarende kombinasjoner gjennomført i Norge vil registreres med avlssperre. Regelverket bør være konsekvent, uavhengig av om hunden er norskfødt eller importert. Innavlsøkning bør settes som max grense 6,25%

• Alder ved første kull
En generell minimumsalder på 18 måneder er etter vår vurdering for lav for våre raser. Alder ved første kull bør differensieres etter rasens størrelse og modenhet, eller det bør vises til de enkelte raseklubbenes avlsanbefalinger, slik grunnreglene tidligere har gjort.

• Populasjonsgenetikk
Regelverket omtaler innavl, men mangler føringer knyttet til matadoravl og begrensning av antall avkom etter enkeltindivider. Dette er sentrale virkemidler for å ivareta genetisk variasjon i populasjonene. I utkastet er den eneste konkrete begrensningen knyttet til maksimalt antall kull for tisper.

• Eksteriør
Formuleringen om at «seleksjon for eksteriøre egenskaper skal alltid fremme god helse» er viktig, men vi mener avlsstrategien også bør presisere at seleksjon på eksteriør ikke skal gå på bekostning av funksjon/rasens formål eller rasens opprinnelige og rasespesifikke egenskaper.

• Gonioskopifunn (ICA)
I avlsstrategien og NKKs egne mål for utvikling står det at screeningprogrammer skal videreutvikles og kvalitetssikres, og at «screeningprogrammer skal bidra til at hundens avlsverdi kan vurderes med stor grad av sikkerhet».

Samtidig er gradering uttalt på ICA (iridocornealvinkel) inkludert på listen over øyefunn som ikke skal benyttes videre i avl. Vi er kritiske til dette, da ICA ikke er en sykdomsdiagnose, men en gradering av kammervinkelen som kan være en risikofaktor for utvikling av glaukom.

Det foreligger også usikkerhet knyttet til selve undersøkelsesmetoden. Resultatet kan variere både mellom ulike øyelysere og ved gjentatte undersøkelser hos samme øyelyser. En hund som vurderes til «mild» ICA ved én undersøkelse kan eksempelvis vurderes som «fri» ved en senere kontroll. Dette reiser spørsmål om hvor sikkert resultatet er som grunnlag for absolutte avlsrestriksjoner i NKKs grunnregler.

Som Norsk Selskap for Veterinær Oftalmologi (NSVO) skriver:

«Det er en sammenheng mellom unormale iridocornealvinkler og glaukom, og det er vist at nære slektninger av glaukom-hunder oftere har unormale vinkler enn hunder fra linjer der det ikke forekommer glaukom. Men det er ikke slik at alle hunder med unormale vinkler utvikler glaukom, heller ikke slik at en hund med normale vinkler med absolutt sikkerhet ikke utvikler glaukom. Flere faktorer er involvert i utvikling av arvelig glaukom, og vi kjenner ikke til alle de medvirkende faktorene. Det er også slik at flere tisper enn hannhunder får glaukom.»

Den svenske øyelyserorganisasjonen (SSVO) uttaler tilsvarende:

«Undersökning av kammarvinkeln, gonioskopi, är inte heller någon säker metod för att förutsäga om hunden ska få glaukom.»

Etter vår vurdering bør dette gjenspeiles tydeligere i grunnreglene, slik at screeningresultater med dokumentert usikkerhet ikke automatisk fører til absolutte avlsbegrensninger uten at den samlede genetiske og helsemessige konteksten vurderes.

Andre ting som også er fjernet fra de gamle grunnreglene, men vi anser som viktig å videreføre er:

-"En tispe som ikke har evnen til å ta seg av sine nyfødte valper, pga. mentale forstyrrelse eller arvelig manglende melkeproduksjon, bør utelukkes fra videre avl."

- "Hunder med en mentalitet som er utypisk for rasen, aggressive hunder, skal ikke brukes i avl."

Vi håper vi kan komme tilbake og få åpnet skjemaet igjen slik at vi kan svare mer utfyllende på punkt 2-6 senere. Da det hhar vært en liten misforståelse mellom styret og avlsrådene rundt dette innspillet og hvordan den skulle gjennomføres.

Svar innkommet på mail

32. Norsk Engelsk Setter Klubb

Innspill til ny avlsstrategi og reviderte grunnregler for avl og oppdrett -NESK

2. Forståelighet og brukervennlighet
Hvordan opplever dere at reglene vil kunne fungere i praksis for deres rase(r)? Er strukturen tydelig? Mangler det noe?

NESK støtter formålet om god dyrevelferd og kunnskapsbasert avlsarbeid, men mener flere sentrale begreper er for lite presise. Dette kan gi ulik praktisering og utilsiktede konsekvenser, særlig ved multifaktorielle lidelser.

Definisjonen av «funksjonelt frisk»
Utkastets definisjon («Hund som er fri for sykdom eller defekter som medfører redusert livskvalitet eller økt risiko for alvorlig sykdom hos avkom ...») kan tolkes svært vidt, og bør presiseres – særlig hvordan den skal anvendes ved multifaktorielle lidelser og tilstander med varierende alvorlighetsgrad.

NESK mener definisjonen bør knyttes til:

- Fri for **kjent** sykdom eller **kjente** defekter
- Objektivt dokumentert og **tydelig** reduksjon i livskvalitet
- Alvorlighetsgrad, varighet og behandlingsbehov

- En kjent, **tydelig/signifikant** økning i risiko for alvorlig sykdom hos avkom

Det bør fremgå at teoretisk eller marginal risikoøkning ikke er tilstrekkelig til å utelukke en hund fra avl.

Risiko for alvorlig sykdom hos avkom
Formuleringen i § 3 andre ledd («Avl som medfører risiko for alvorlig sykdom hos avkom anses som grovt brudd») er for vid og bør presiseres. All avl innebærer en viss risiko for sykdom. Det avgjørende bør være om kombinasjonen medfører en **kjent, tydelig og vesentlig** økning i risiko hos avkom.

Dette er særlig relevant for sykdommer med kompleks nedarving, der syke aner flere generasjoner tilbake (f.eks. kloløsning, atopi, mastocytom, hypotyreose hos setterraser) lett kan tolkes som «økt risiko» selv når risikoen i praksis er lav. Uten presisering risikerer man å utelukke jakt- og helsemessig gode hunder fra avl. Risikoens størrelse bør defineres kvalitativt (f.eks. **tydelig/sterk/kjent**), ikke bare som "økt".

Konklusjon: En kvalitativ presisering av risikobegrepet er nødvendig. Regelverket bør også kobles tydeligere til etablert avlsarbeid, som helseindekser og rasespesifikke avlsstrategier.

Tilgjengelig informasjon
Det bør også presiseres at risikoen må være kjent og basert på informasjon som er allment og rimelig tilgjengelig for oppdretter på paringstidspunktet. Oppdretter kan ikke holdes ansvarlig for opplysninger som ikke var tilgjengelige.

HD grad D
Utkastet regulerer HD grad E, men ikke grad D – dette skaper en gråsone. Det bør avklares uttrykkelig om HD grad D :
- er tillatt
- frarådes
- krever særskilt vurderinger av kombinasjoner, indekser eller rasesituasjoner
- skal omfattes av et avlsforbud.

Slik regelverket står nå, fremstår denne problemstillingen som utilstrekkelig avklart.

Innavlsøkning og genetisk variasjon
NESK støtter begrensning av sterk innavlsøkning og å ivareta genetisk variasjon. Det bør likevel skilles mellom langsiktig genetisk variasjon i populasjonen og konkret sykdomsrisiko i et enkelt kull. Bestemmelsen om innavlsøkning bør derfor plasseres under et eget punkt om langsiktig genetisk variasjon, ikke knyttes tett til risiko i det enkelte kullet.

DNA-resultater og autosomalt recessive sykdommer
Formuleringen «Avl mellom to hunder som begge er affiserte eller bærere av samme autosomalt recessive sykdom er ikke tillatt» dekker ikke alle relevante kombinasjoner (f.eks. affisert × bærer).

NESK foreslår: «Avlskombinasjoner der kjente DNA-resultater viser at kombinasjonen kan gi avkom som er affisert av samme autosomalt recessive sykdom, er ikke tillatt.»

3. Reaksjonsformer og konsekvensnivå
Er de foreslåtte reaksjonene ved brudd hensiktsmessige, rettferdige og forutsigbare? Er det noen forbedringspunkter?

De foreslåtte reaksjonene ved kategori A-brudd er omfattende. Det er derfor avgjørende at regelverket er tydelig, forutsigbart og praktiseres på grunnlag av dokumenterbare forhold.

Ved vurdering av brudd må det tas hensyn til:
- graden av risikoøkning
- hvor godt risikoen er dokumentert
- hvilken informasjon som var rimelig tilgjengelig for oppdretteren på tidspunktet for paringen

Det kan ikke forventes at en oppdretter skal ta hensyn til ukjente eller utilgjengelige helseopplysninger om parringspartneren eller slektninger. Reaksjoner bør forutsette at oppdretteren hadde, eller med rimelighet burde hatt, tilgang til informasjon som viste en kjent og vesentlig risiko.

Maksimalt antall kull per tispe
NESK støtter at en tispe maksimalt skal kunne ha fire kull i løpet av livet. Bestemmelsen er viktig for å beskytte tispen mot unødig belastning og rovdrift.

NESK mener derfor at brudd på § 4 punkt 3 bør **behandles strengere** enn øvrige kategori B-brudd. Det bør fremgå uttrykkelig at paring eller inseminering av en tispe som allerede har hatt fire kull, anses som et **særlig alvorlig brudd** på hensynet til avlsdyrets helse og velferd.

4. Rasespesifikke utfordringer
Fører de nye bestemmelsene til utilsiktede konsekvenser for rasen(e) dere forvalter? For eksempel når det gjelder innavlsgrenser, helsekrav og populasjonsstørrelse.
Generelle grenser for innavlsøkning kan være fornuftige for å ivareta genetisk variasjon over tid. Det bør likevel utvises varsomhet med å knytte innavlsøkning direkte til en konkret og dokumentert helserisiko i det enkelte kullet.

Vurderingene bør ta hensyn til:

- dokumenterte helseeffekter
- hvor vesentlig risikoøkningen er
- populasjonsstørrelsen i den enkelte rase
- tilgjengelig helseinformasjon
- etablert avlsarbeid og bruk av helseindekser

For strenge eller uklare begrensninger kan redusere muligheten til å utnytte bredden i populasjonen. Dette kan svekke genetisk variasjon og gjøre det vanskeligere å oppnå avlsmessig fremgang for andre viktige egenskaper.

5. Endringer som skyldes forskrift
Noen endringer, særlig i § 4, følger direkte av forskriftsutkastet og er ikke valgbare verken for NKK, raseklubber eller oppdrettere. Dersom dere mener disse kan gi utfordringer i praksis, bes dere likevel beskrive dem.
Tolvmånedersgrensen mellom kull
Det bør vurderes om det kan åpnes for at en tispe ved én anledning kan pares på to påfølgende løpetider, selv om det er mindre enn tolv måneder mellom paringene. Dette kan være aktuelt dersom det første kullet har vært svært lite, for eksempel dersom tispen kun har fått én valp.

Belastningen ved å bære frem én valp er ikke nødvendigvis sammenlignbar med belastningen ved å bære frem et stort kull. Dersom det åpnes for et slikt unntak, bør det stilles krav om at det går minst tolv måneder før neste paring.

Antall kull etter fylte åtte år
§ 4 punkt 6 «En tispe kan maksimalt ha ett kull etter fylte 8 år.» bør vurderes strøket:
Kravet i § 4 punkt 5 om godkjent veterinærattest før paring etter fylte åtte år bør være tilstrekkelig til å ivareta hensynet til tispens helse. En individuell vurdering av tispens helsetilstand og funksjonsnivå vil være mer treffsikker enn en absolutt begrensning på antall kull etter en bestemt alder.

6. Behov for støtte
Hvilken veiledning, kurs eller informasjonsmateriell trenger klubbene for å gjøre endringene kjent hos sine oppdrettere på en god måte? Beskriv gjerne konkrete behov eller forslag.
Ingen kommentar

7. Andre kommentarer
Dersom dere har andre kommentarer til avlsstrategien og de reviderte grunnreglene, kan dere legge dem inn her.
NESK vil understreke at en felles øvre aldersgrense for alle raser kan få utilsiktede og lite treffsikre konsekvenser. Rasene har betydelige forskjeller når det gjelder forventet levealder, generell helsetilstand og funksjonsnivå hos eldre hunder.

Slik forslaget er utformet, kan en tispe fra en rase der hundene sjelden blir ni år, benyttes i avl som åtteåring. Samtidig vil en frisk og funksjonell engelsk setter, som kan leve til 14–15 år, være utelukket fra avl etter fylte ni år. For en slik hund kan avlsforbudet inntre flere år før forventet livsslutt, selv om tispen fortsatt er i svært god fysisk form. NESK mener derfor at § 4 punkt 4 bør endres fra:

«En tispe skal ikke pares/insemineres etter fylte 9 år.»

til:

«En tispe skal ikke pares/insemineres etter fylte 10 år.»

En øvre aldersgrense på ti år vil fortsatt ivareta hensynet til dyrevelferd, samtidig som den i større grad tar høyde for raseforskjeller. Kravet om godkjent veterinærattest etter fylte åtte år bør sikre at avgjørelsen også bygger på en individuell vurdering av tispens helse og funksjonsnivå. Dette vil være mer treffsikkert enn en absolutt aldersgrense som får samme virkning for alle raser, uavhengig av levealder og helsetilstand.

37. Norsk Pyreneerhund Klubb

01.08.2026

Høringsuttalelse vedrørende reviderte grunnregler for avl

Vi viser til epost av 10.04.2026 vedrørende høring av utkast til reviderte grunnregler for avl og ny

avlsstrategi. Norsk Pyreneerhundklubb (NPHK) takker for at høringsfristen ble forlenget, slik at vi har

kunnet jobbe grundig med dette arbeidet gjennom sommeren. Avl og oppdrett er selve fundamentet for alt som har med hund å gjøre, og det er viktig at alle former for utvikling og endring på det feltet blir gjort gjennomtenkt og forankret.

Norsk Pyreneerhundklub står helhjertet bak felles høringsuttalelse sendt inn av Raseklubbenes Fellesallianse. Vi anser det som fundamentalt at raseklubbenes delegerte raseforvaltningsansvar videreføres, og frykter at vi i verste fall reduseres til arrangør av stevner og utstillinger. Vi ønsker Norsk Kennel Klub som en trygg paraplyorganisasjon, med sterkt gjensidig samarbeid om seriøst og bærekraftig avlsarbeid. Som raseklubb anser vi raseforvaltning som vår primæroppgave, men det er også av stor betydning å representere og beskytte våre oppdrettere ved hjelp av tydelige regler for dispensasjon, klageadgang og saksbehandling.

Inkluderende og entydige

Norsk Pyreneerhundklubb er en liten klubb med få oppdrettere, men vi har en blanding av etablerte oppdrettere med lang fartstid og oppdrettere helt i startfasen. Vi er opptatt av sunn og fornuftig avl som ivaretar våre rasers særpreg, som ikke snevrer inn genpoolen og avlsbasen mer enn nødvendig, og som gjør det overkommelig å rekruttere nye oppdrettere.

Den gjennomgående responsen er at det ikke må bli for komplisert å være oppdretter – vi må ikke risikere å byråkratisere oss i hjel, slik at vi skremmer nye oppdrettere fra å komme i gang eller øker mengden papirløse valper. Mange nye oppdrettere synes det er mye å sette seg inn i før de skal ta steget ut til sin første paring, og derfor må alle relevante dokument være lett tilgjengelige, entydige, oversiktlige og inkluderende.

Slik det ser ut nå, så vil våre oppdrettere måtte forholde seg til minst fire ulike dokument:

✓ Grunnregler for avl og oppdrett av hund

✓ Raseklubbens retningslinjer for avl

✓ Kommende avlsprogram

✓ Registreringsrestriksjoner

NPHK ser det som nødvendig at disse fire dokumentene gjensidig refererer til hverandre. Vi har erfart at en ny oppdretter for eksempel fant Norsk Kennel Klubs etiske retningslinjer for avl, og trodde at de hadde alt på det tørre ved å følge disse. De har ansett at NKK legitimerer avl på hund med for eksempel middels grad AD fordi de kun omtaler sterke grader og dertilhørende avlssperre. Hadde oppdretter

1

derimot blitt opplyst om raseklubbens egne retningslinjer for avl, så hadde hen blitt klar over at middels grad ikke aksepteres brukt i avl for våre raser. Vi ønsker derfor at det inkluderes en setning hvor

oppdrettere oppfordres til å sjekke rasespesifikke retningslinjer/ regler for avl, da disse gjerne er strengere enn minimumskravene i NKKs grunnregler.

Vi mener altså at alle dokument med restriksjoner, regler og retningslinjer knyttet til avlsarbeid må henvise til hverandre, for lettere å gi oppdrettere en fullstendig oversikt over alle relevante dokument. Det forhindrer ikke at det fremdeles er mye å sette seg inn i – men det minimerer sjansen for at en overser viktige dokument. «Regler for registrering av hund» lagt ut på NKKs nettsted 01.07.2026 er et flott hefte som samler det meste som er relevant – men det forutsetter at de som leter etter informasjon finner dette heftet først, framfor enkeltstående dokument publisert andre steder. NKKs nettsted er ikke alltid intuitivt bygget opp for de som leter etter informasjon, og mange går via søkemotorer for å finne fram. Oppdretter har ansvar for å sette seg inn i relevant stoff og å være godt forberedt før sin gjerning, men det må også fra raseklubbene og NKK legges til rette for at det er lett å lykkes på dette området. Jo mer gjensidig referering og krysskoblinger, jo bedre.

Definisjonsspørsmål

Vi ser at flere formuleringer i grunnreglene i bunn og grunn avhenger av definisjon, og at det primært må være opp til enhver oppdretters samvittighet hvordan de tolker hvert enkelt punkt. Likevel henger det et ris bak speilet, med NKKs mulighet for sanksjonering ved brudd.

Til tross for definisjonavklaringene i dokumentet, så er det fremdeles rom for fortolkning. Vi opplever at våre oppdrettere og medlemmer har flere spørsmål til hva et gitt begrep kan bety i praksis, til tross for at det er definert innledningsvis. Vi er av den mening at det kan være for vanskelig å sette ned uttømmende definisjoner, og at det alltid vil være gråsoner å forholde seg til i avlsarbeid.

§3 (2) anser vi for eksempel som en heller utopisk visjon om en skal lese setningen på samme måte som en viss skikkelse leser en viss bok. «Avl som medfører risiko for alvorlig sykdom hos avkom anses som grovt brudd» - hvordan skal dette håndteres i praksis? Skal en hund som i sitt første kull gir sykdom med ukjent arvegang tas ut av avl fordi det muligens kan dukke opp i neste kull til tross for annen partner? Hvor går grensen for hva som er alvorlig sykdom og ikke like alvorlig? I våre øyne så er enhver kombinasjon en viss risiko, så lenge vi må forholde oss til ukjente gener i kombinasjon med den (av og til begrensede) informasjonen som er mulig å få fra andre oppdrettere og eiere.

Det er kun en brøkdel av sykdommer som en kan screene for, så hvordan forholder en seg til dette punktet med tanke på epilepsi, kreft, nyresvikt, allergi, også videre? Hva gjør en med sykdommer som avlsdyr ikke kan testes for? Hvordan vil dette bli vurdert og håndtert i praksis?

Dette er spørsmål som gjør at medlemmer har ytret redsel for å skulle ha sitt første kull, eller sitt neste kull. Hvor strengt vil dette bli håndhevet, og hvor lang tilbakevirkende kraft har det? Vil en kunne bli

sanksjonert når fire år gamle avkom utvikler sykdom som har en viss arvelig faktor? Forsvinner dette ansvaret hvis avkommet når en viss aktverdig alder?

De nye grunnreglene for avl og oppdrett er kanskje mer konsise og kortfattede enn de nåværende etiske grunnreglene for avl – men de skaper dermed spørsmål og usikkerhet. Slik kan det ikke være.

Funksjonelle verktøy

Vi er svært positive til at innavlsgradsøkning skal håndteres ut fra fem generasjoner, men savner en

2

bedre funksjonalitet i DogWeb for å kunne se komplette stamtavler i flere generasjoner. Informasjon må være lett tilgjengelig. Dette punktet vil bli enda viktigere nå som importer til Norge får norsk registeringsnummer, slik at andelen hunder som frekventerer med (minst) to registreringsnummer øker betydelig. Det bidrar som kjent til å skjule noe innavlsgradsøkning.

Avlsforbud

Det er en moderat lang oversikt over helsetilstander som medfører avlsforbud, men vi erfarer at listen kan oppleves som overveldende. For de som forholder seg til kun egen rase, så er det flere fremmede begrep og uttrykk i den oversikten. Det bidrar til usikkerhet hvorvidt det er forventet at de skal ta flere helsetester enn hva vi hittil har gjort. Det framgår ikke hva som er relevant for hver enkelt rase i den oversikten, så også her ville det vært til svært god hjelp å koble punktene til raseklubb og avlsprogram for at tispe-/hannhundeier lett kan sjekke hva som er relevante registreringskrav og anbefalinger.

Vi ser av og til i eksempelvis sosiale medier at oppdrettere har tatt røntgenbilde av drektig tispe for å telle valper, men så blir det oppdaget spondylose og andre ryggproblem på bildet. Hva vil skje i de tilfellene hvor det ikke er krav til rutinemessig sjekk av rygg på rasen, men det oppdages rett før termin? Oppdretter har ikke handlet uetisk ved paring, men ny informasjon ligger nå på bordet.

Vi forventer at den kommende listen over lidelser hvor kirurgi vil være å anse som forbud mot avl også sendes ut på høring. Slik punktet står nå er det umulig å uttale seg om det. Et kategorisk forbud kan gi utilsiktede konsekvenser, hvis et individ må opereres for noe som ikke er et utbredt problem i rasen. Våre tre raser har små populasjoner, og vi må være forsiktig med å snevre inn genpoolen ved å forkaste alt som ikke er ideelt.

Realistiske dokumentasjonskrav?

Vi ser at flere av punktene i §4 har gode intensjoner, men er vanskelige å følge opp. For eksempel i forhold til tyvparing – hva slags dokumentasjon er forventet, og hvordan kan en bevise sin uskyld hvis et uhell likevel skjer? En tyvparing er ikke automatisk et dårlig kull, så vil det fremdeles sanksjoneres hvis kombinasjonen innfrir grunnreglene for avl, men var en kombinasjon som oppdretter av ulike

årsaker ikke hadde tenkt til å gjøre? Og hvordan kan en bevise slike tyvparinger hvis oppdretter ikke oppgir omstendighetene rundt unnfangelsen?

Hvis en tyvparing bryter med grunnreglene for avl, så forventer vi at det kun er bruddet som sanksjoneres, og ikke også at det er en tyvparing. Eller vil en oppdretter straffes dobbelt?

Vi ser det som lite hensiktsmessig å administrativt forby tyvparing, da det enten kan forties eller uansett blir sanksjonert ved brudd på grunnreglene.

Veterinærattest

NPHK forventer at kravet til veterinærattest vil øke det administrative arbeidet til NKK, og undrer på om sekretariatet har ressurser til å gå gjennom flere tusen attester årlig. Hvordan skal dette løses praktisk?

I §4.5 framgår det at veterinærattest for hund over åtte år skal være maks en måned gammel, mens i tiende kulepunkt under §3b) står det at hunden må være minst 12 måneder gammel ved tidspunkt for veterinærattest. Skal det forstås som at den første veterinærattesten er gyldig fram til hunden er åtte år

gammel, altså i inntil syv år?

Vi savner en presisering av tidspunkt og holdbarhet for veterinærattest, som tar høyde for at løpetid kan komme både tidligere og senere enn forventet. Vi anser at en veterinærattest må være relativt fersk for å ha relevans, samtidig som hyppige veterinærbesøk er en merkostnad. Hva får vi igjen for det? Er det et utbredt problem at seriøse oppdrettere benytter dyr i avl som ikke er funksjonelt friske? Hvordan kan kravet om veterinærattest etterleves uten å fylle opp venteværelsene med friske hunder?

Skal veterinærattesten bekrefte at en tispe er i form til å bære fram valper og å føde dem, eller er målet primært å sikre at kun funksjonelt friske hunder brukes i avl? Hva ønsker NKK å få ut av en veterinærattest, hvilke hunder skal stoppes, og hvor i prosessen skal de stoppes?

Vil NKK opprette en felles mal for en slik veterinærattest, eller vil det på annen måte framkomme hva attesten skal inneholde? Blir veterinærene instruert i dette nye punktet? Kan NKK eller andre instanser overprøve veterinærattesten?

Hvor fersk må i så fall en slik attest være for å være gyldig, og vil en hannhund måtte ha ny attest før hver nye tispe de skal pare? Hvordan vil NKK håndtere kombinasjoner med utenlandskeid hannhund, hvis det blir vanskelig å få hannhundeier til å skaffe veterinærattest?

Kan en utstillingskritikk erstatte kravet til veterinærattest? Utenom undersøkelse av hjertet med stetoskop så vil en god dommer gå like grundig over hunden som veterinær – i tillegg til at eksteriørdommer også vurderer bevegelsene, hvilket veterinær ikke gjør. Eksteriørdommer vil også

vurdere mentaliteten, og har bedre forutsetninger for å gi rasespesifikke tilbakemeldinger enn en veterinær. NPHKs tre raser har lav utbredelse, og vi forventer ikke at alle veterinærer kjenner særpreget til våre rasers mentalitet.

Øvre og nedre aldersgrense

§4.1 er nok et eksempel på regel hvor det for vår del vil være svært ønskelig at det henvises til klubbens retningslinjer for avl. Vi har strengere krav til nedre og øvre alder. Store hunder trenger lenger tid på å bli voksne, men blir også tidligere gamle. Vi ønsker ikke å se pyreneerhunder som blir mødre ved 20 måneders alder.

Kullfrekvens

Vi mener også at §4.2 er eksempel på en regel som er korrekt på papiret, men kan være kløfete i praksis. Vi ønsker at det punktet blir fjernet til fordel for dagens praksis med maks to kull i løpet av et år, og deretter minst 365 dager til neste kull.

Målet er ikke å få pare ei tispe på to påfølgende løpetider, men å unngå at det er et lovbrudd hvis tispa går fem og en halv måned mellom et par løpetider slik at hun pares etter 11 måneder. Noen raser løper kun én gang i året, men ikke nødvendigvis stilt etter klokka og kalenderen.

Krav om minst 365 dager mellom hvert eneste kull kan være mer ødeleggende enn noe annet. Ikke alle tisper har fast løpetidssyklus; endringer i flokken kan påvirke tisper hormonelt slik at de løper før eller etter forventet; mange oppdrettere planlegger langsiktig selv om biologi er uforutsigbart. Valpekull skal times i forhold til konkurransesesong; valpeplaner skal spres utover så en ikke har mange kull samtidig; det er ønske om å ha kull på en bestemt årstid; det kan være mulighet til å ha kull når rett hannhund plutselig er tilgjengelig; også videre. Nåværende regel om kullfrekvens gir oppdrettere litt mer

slingringsrom, uten at det legger til rette for rovdrift på tispa.

Reaksjonsformer

§6 Reaksjonsformer kan framstå som både fryktinngytende og urettferdig.

La oss ta det første først. Allerede ved det første kategori A-bruddet så medfører det avlssperre og registreringsforbud. Men punktene innunder kategori A er ikke uttømmende definerbare, og det vil derfor medføre frykt for å tråkke feil. «Funksjonelt frisk» er ikke spesifikt.

Er en hund med kronisk ørebetennelse som ikke trenger medisiner og er symptomfri med rett tørrfôr og månedlig ørerens «dysfunksjonell» eller funksjonelt frisk? Er en hund som stadig vekk får våteksem når den har badet i saltvann funksjonelt frisk, eller skal en mistenke hudproblem og lavt immunforsvar? Er en hund med hyppige urinveisinfeksjoner funksjonelt frisk? Er en hund som småhalter nå og da etter

lengre turer funksjonelt frisk hvis en ikke finner noe på røntgenbilder? Er en hund med mye tannstein funksjonelt frisk? Er en hund med tannkjøttbetennelse som fører til tanntrekk funksjonelt frisk? Også videre.

Vi frykter at vi kan skremme bort både nye og nåværende oppdrettere hvis en kan risikere å gjøre et alvorlig brudd uten å mene det, og vi ser for oss at hunder kan bli tatt ut av avl før et eneste kull fordi eier er redd for at den ikke er tilstrekkelig «funksjonelt frisk». Vi ser på dette punktet med bekymring og uvisshet fordi det gir rom for tolkning og synsing.

NPHK ser for seg et scenario hvor oppdrettere vil ha et behov for en forhåndsgodkjennelse av en kombinasjon i de tilfellene hvor de er usikre på hvor grensene går. Dette vil åpenbart føre til betydelig merarbeid for NKK, og kan ikke delegeres til raseklubbene så lenge det er NKK som skal avgrense og sanksjonere regelbruddene.

Det urettferdige elementet ved reaksjonsformene er at det vil ramme svært forskjellig avhengig av om det er en stor eller liten oppdretter. Registreringsforbud i to år slår svært forskjellig ut for en oppdretter som har et kull i ny og ne, og en oppdretter som har flere kull i året. Straffen vil ramme hardere for det samme regelbruddet. Hvis en oppdretter har ei tispe, beholder en datter, parer henne ved tre år, beholder en datter, parer henne ved treårsalderen, og fortsetter slik for hver generasjon så kan oppdretteren i teorien begå regelbrudd på hvert eneste kull uten konsekvenser. Det er neppe intensjonen. Det må derfor konkretiseres hva som menes med gjentagende brudd – er det en «foreldelsesfrist» tilsvarende prikksystemet på førerkort, eller vil et regelbrudd for alltid henge ved oppdretter? Vil to regelbrudd i løpet av ti år straffes like hardt som to regelbrudd i løpet av ti måneder? Vil antall regelbrudd sees opp mot antall kull? Forutsetter gjentagende regelbrudd at de omhandler samme avlsdyret, eller går det på tvers av hundene en benytter i avl?

Avlssperre og registreringsforbud framstår som et snevert repertoar for å sanksjonere oppdrettere, og vi mener at det vil være enklere for NKK å håndtere regelbrudd hvis det er flere verktøy tilgjengelig. Dermed kan en gjøre mer individuelle vurderinger, og ta høyde for kontekst framfor å måtte agere etter et rigid regelverk uten fleksibilitet. Systemet med straffegebyr er for eksempel fjernet helt fra reviderte grunnregler.

Hannhundene

De reviderte grunnreglene for avl snakker utelukkende om oppdretter, og NPHK mener at også hannhundeier skal ansvarliggjøres i avlsarbeidet. Hvis det er gjort et regelbrudd så er det ikke gitt at kun

5

oppdretter er skyldig. Hannhundeier kan ha tilbakeholdt informasjon om alvorlig sykdom eller

medisinering, kan ha glemt å skaffe veterinærattest (hvis de også skal foreligge for hannhunder?), eller kan la hannhunden pare tispe etter å ha nådd maksimalt antall avkom uten å informere tispeeier.

Vi mener at også hannhunder kan inkluderes i punktet om nedre aldersgrense, da vi har vanskelig for å finne gode argument for å bruke en hannhund på under 18 måneder i avl. Selv om paring på langt nær har den samme fysiske belastning som drektighet og fødsel, så handler det fremdeles om seriøst oppdrett hvor avlsdyrene blir gamle nok til å vise at de er gode raserepresentanter både fysisk, mentalt og helsemessig før de brukes.

Dispensasjonsrett

Norsk Pyreneerhundklubb er negativ til at muligheten for å søke om dispensasjon forsvinner. Avl er tidvis uforutsigbart, samtidig som utviklingen i veterinærfaget og helsetesting foregår i stor fart. Vi mener derfor det kan være en hemsko å fjerne dispensasjonsmuligheten, så lenge vi ikke alltid vet i hvilken retning og hvilket tempo utviklingen går.

Vi hører fra våre søsterklubber i Europa om nye måter å måle HD på; hip laxity, OFA hip testing og PENNhip. Kanskje vil HD og AD vurderes på andre måter om noen år. Vi vet også at hunder som ikke har AD likevel blir gitt grad 3 i diagnose fordi røntgenbildet viser tegn på kirurgi i albue- eller skulderleddet etter skade/uhell.

Vi er selvfølgelig enige i at det i utgangspunktet ikke skal være tillatt å avle på sterke grader, men kategoriske forbud kan føre til at vi skyter oss i foten. Derfor anser vi det som viktig å ha på plass en dispensasjonsordning.

Avl er heller ikke enklere enn at en kan risikere å bryte de foreslåtte reglene hvis tispa står 24 timer for tidlig. Skal en som tispeeier vente til dagen etter hvis det bare er 364 dager siden forrige paring - og risikere tvangsparing; skal en vente til neste løpetid; eller skal en lyve på registreringspapirene?

Ingen kombinasjon er perfekt, og en må hele tiden som oppdretter og hannhundeier foreta avveininger og prioriteringer. Muligheten for å søke om dispensasjon betyr ikke at en åpner opp for uforsvarlig avl – det betyr at en gir erfarne oppdrettere flere muligheter.

Mentalitet

Vi savner et fokus på mentalitet i disse grunnreglene, og finner det ikke nevnt i en eneste setning.

Vel så viktig som en funksjonelt frisk hund er en mentalt veltilpasset hund som kan være til nytte og glede i samfunnet. Rasetypisk mentalitet må også inn i grunnreglene for avl og oppdrett, både på grunn av den pregningen som kullets mor gjør, men også fordi vi vet at mange aspekt ved mentalitet er arvelig.

Det er ikke nødvendigvis lettere for NKK å kontrollere «rasetypisk mentalitet» enn det er å kontrollere «funksjonelt frisk», men vi anser det likevel som viktig å inkludere i regelverket for å appellere til

samvittigheten hos avlsdyrenes eiere. Ved at mentalitet taes med i grunnreglene så synliggjør også NKK at dere anser det som et viktig punkt i avlsarbeidet.

Oppsummering

Norsk Pyreneerhundklubb er en liten klubb som brenner for sine tre raser. Vi ønsker alltid nye

6

raseentusiaster og oppdrettere velkomne. Men vi er bekymret for at det vil bli stadig vanskeligere å rekruttere nye ildsjeler. Slik reviderte grunnregler for avl og oppdrett presenteres i høringsforslaget så frykter vi at de vil føre til forvirring, misforståelser, usikkerhet, og utilsiktede regelbrudd som kan bli overdrevent sanksjonert. Det er viktig at NKK er samlende og inkluderende for alle oppdrettere og raseklubber, og at våre regelverk er lettfattelige og til å etterleve.

Grunnreglene bør i utgangspunktet fungere universelt på tvers av rasene, med rasespesifikke restriksjoner og anbefalinger overlatt til raseklubbene. Vi anser det som svært vanskelig å lage et sett med etiske grunnregler for hundeoppdrett som kan fungere universelt, og derfor er det av høyeste betydning å beholde muligheten for å søke om dispensasjon. Vi kan ikke spå framtiden, og det er henimot umulig å ta høyde for alle eventualiteter. Selv om en søker om dispensasjon så betyr ikke det at den automatisk må bli innvilget, men muligheten er viktig for å ivareta fleksibilitet og individuelle tilpasninger.

Hundeoppdrett er først og fremst biologi og genetikk – ikke byråkrati. Blir det for omstendelig å registrere valper i NKK så frykter vi at det vil kunne skremme vekk potensielt nye oppdrettere, eventuelt at de finner alternativ til NKK. Det er viktig å ha grunnleggende etiske prinsipp for avlsarbeid, med sanksjoner for brudd som går utover dyrevelferd, sunn avl og genetisk variasjon. Men straffen må stå i stil til forbrytelsen, og det må også være rom for å være uerfaren oppdretter som gjør en feil i beste mening. Det må også være rom for å være en erfaren oppdretter med uflaks, eller en erfaren oppdretter som gjør prioriteringer med de beste intensjoner uten å få de utfall som en ønsket.

Med for store trusler hengende over seg så kan det i verste fall føre til mindre åpenhet mellom oppdretterne, og at en tier ihjel sykdom og informasjon i frykt for at det blir brukt mot en. De som leter, vil finne smutthull. Vi vet for eksempel om svenske hunder som har blitt operert i skjul i utlandet, så det ikke skal havne i svenske register, fordi konsekvensene av å ha en operert hund har blitt strammet inn. Helseutfordringer forsvinner ikke ved å ties ihjel eller skremmes bort – det må lønne seg å være åpen og ærlig.

Både NKK og raseklubbene har begrenset med ressurser, og det er viktig at disse blir brukt mest mulig hensiktsmessig. Kost og nytte må veies opp mot hverandre når en vurderer å gjøre større endringer. Vi

må samarbeide for å utnytte ressursene våre best mulig. Raseklubbene er eksperter på sine raser, og regelverk må være rettferdige og forutsigbare. De foreslåtte reviderte grunnreglene trenger fremdeles mer bearbeiding. Noen element framstår som for omfattende og detaljerte, mens andre element er for vage og åpne for fortolkning. Hvis grunnreglene blir mer visjonære enn etterprøvbare så blir de vanskelige å håndheve i praksis. Dermed blir muligheten for å søke om dispensasjon og å kunne klage på idømte sanksjoner svært viktige sikkerhetsnett.

Styret i Norsk Pyreneerhundklubb

38. Norsk Retrieverklubb

Tilsvar til høring om ny avlsstrategi og reviderte grunnregler for avl og oppdrett fra Norsk Retrieverklubb:

I skjemaet som ble sendt inn, var det ikke plass til hele vårt svar. Derfor sendes dette inn i tillegg.

2. Forståelighet og brukervennlighet

Norsk Retrieverklubb opplever at regelverket fremstår som oversiktlig og logisk strukturert, og i hovedsak godt tilpasset praktisk avlsarbeid. Reglene vurderes som forståelige og gjennomførbare for våre raser. Strukturen i grunnreglene er gjennomgående tydelig, og inndelingen i kategori A og B gir god oversikt. Veilederen er et nyttig supplement.

Vi savner imidlertid noe tydeligere begrunnelse for enkelte helsekrav der konsekvensen blir automatisk eksklusjon fra avl, særlig der diagnoser ikke nødvendigvis har dokumentert klinisk betydning. Oversikt over øyediagnoser bør også innlemmes bedre og gjøres mer forståelig for alle.

Vi ser betydning av at rasetypisk mentalitet og temperament nevnes, spesielt i en tid hvor det stilles stadig større krav til våre hunder.

Generelt om helsesjekker:

Hvordan skal man forholde seg til avlsdyr som ikke er øyelyst, som har utløpt øyelysing, eller som ikke er undersøkt for hofteleddsdysplasi (HD) og albueleddsdysplasi (AD). For raser som våre, der disse undersøkelsene er sentrale helseparametere, bør det fremgå av regelverket eller veilederen hvilken minimumsdokumentasjon som forutsettes. Uten en slik presisering er det risiko for ulik praksis på tvers av oppdrettere og raser.

Vi vil også peke på noen uklarheter som bør adresseres:

Veterinærattest:

Grunnreglene fastslår i §3b at avlsdyr skal ha godkjent veterinærattest, men det fremgår ikke tydelig hva attesten skal inneholde. Vi ønsker også å belyse den økonomiske belastningen dette påfører oppdretterne. Ved innføring av nye krav må nytten av attesten stå i et rimelig forhold til merkostnadene for den enkelte oppdretter. Vi ber NKK vurdere om deler av informasjonen kan dokumenteres på andre, mindre kostnadskrevende måter.

Veterinærattest for en avlstispe vil ikke avdekke genetiske sykdommer, kun vise til hundens fysiske kondisjon dagen for besiktning. Vi stiller derfor spørsmål ved hvilken veterinær som vil signere på at en tispe er egnet for avl basert på en kort kontroll da dette er et mer komplekst bilde der rasespesifikk egenskaper, stamtavle med tanke på individets genetiske sammensetning og ikke minst hvem tispen skal kombineres med også vil være avgjørende for helsen til avkom.

Hva vil bli konsekvensen for en veterinær som signerer et slikt dokument hvis en tispe i et kull produserer syke valper, eller selv blir syk grunnet genetiske sykdommer? Er dette avklart med veterinærforeningen eller Mattilsynet?

Regelverk rundt en slik attest vil også være vesentlig med tanke på tidsintervall før parring og gyldighet for en slik attest- hva skal dokumenteres til signerende veterinær? Vi mener at tanken er god, men lite egnet for en praktisk gjennomføring.

DNA-testing og restriksjoner (Affected x Affected):

Det presiseres i de nye kriteriene at paring mellom to hunder som begge er genetisk affisert (*affected*) av samme lidelse, ikke skal forekomme.

Vi ber om en klargjøring på om dette kravet utelukkende gjelder NKK-godkjente DNA-tester, eller om det også omfatter uoffisielle tester utført ved eksterne laboratorier. For forutsigbarhet i avlsarbeidet er det avgjørende at det defineres hvilke tester som utløser restriksjoner i registreringssystemet.

Det er også viktig å skille mellom genetiske funn og sykdom med klinisk betydning. Enkelte diagnoser som det testes for i dag, påvirker ikke hundens livskvalitet. For Golden Retriever gjelder dette blant annet ICT. Dersom alle hunder med slike funn automatisk skal tas ut av avl, vil det kunne redusere genpopulasjonen unødvendig. Dette kan på sikt øke risikoen for andre, mer alvorlige sykdommer.

Det ligger en bekymring i at enkelte individer kan bli svært mye brukt fordi de er frie for alt av gentester. Det kan i sin tur føre til at skjulte og/eller uoppdagede diagnoser får større utbredelse i populasjonen. I tillegg kan for strenge krav bidra til at færre tester hundene sine, og at man kun tester for det som oppleves som absolutt nødvendig.

Øyeattester:

Vi ønsker å følge øye anbefalingene til EVCO, men ikke på bekostning av genetisk variasjon. Rasene våre er i utgangspunktet funksjonsfriske, og ikke alle diagnoser er alvorlige eller gir grunn til å utelukke hunder fra avl. Mange tilstander er stabile og ikke nødvendigvis arvelige. Noen øyediagnoser har mindre helsemessige utfordringen for hunden. Utelukkelse av slike individer fra avl må veies opp mot behovet for genetisk variasjon og andre, kanskje alvorligere, lidelser.

Som eksempel kan gis katarakter:

I våre raser forekommer tilfeller av bakre pol katarakt hvor de fleste, trolig alle, er dokumentert som statiske eller uten klinisk betydning for hundens syn eller funksjon. Det bør derfor derfor vurderes om alle former for katarakt skal gi automatisk avlsforbud, eller om det bør åpnes for faglig differensiering basert på:

- type katarakt

 om forandringen er statisk eller progressiv

 klinisk betydning

 alder ved diagnose

 eventuell bruk med avlsmessige restriksjoner fremfor absolutte forbud

Distichiasis/ektopisk cilier: Graden av feilstilte øyehår ved diagnosen distichiasis/ektopisk cilier bør beskrives i selve skjemaet fra øyelyser, og ikke kun registreres i DogWeb.

Flere av øyediagnosene det vises til har ikke kjent eller entydig arvegang. Å innføre avlsforbud på slike diagnoser fremstår derfor lite faglig begrunnet. Etter vårt syn vil det være mer hensiktsmessig å stille krav til oppfølging, for eksempel ved at dersom en hund med en gitt anmerkning brukes i avl, så skal avkom øyelyses. Dette vil gi bedre kunnskapsgrunnlag om eventuell arvegang og reell betydning.

Note: Vi merker oss også at entropion og ectropion ikke er inkludert i oversikten over øyediagnoser. Begge tilstandene har betydning for hundens velferd og bør vurderes tatt inn i tabellen.

Grenser for innavlsgrad:

Målet må være en sunn og bærekraftig utvikling av rasene.

Forslaget om en innavlsgrense på 12,5 % (tilsvarende søskenbarn-paring) møter motstand for noen av våre raser.

Norsk Retrieverklubb mener at for å sikre et sunt genetisk mangfold og langsiktig helse i rasene, foreslår vi at den øvre grensen settes til 6,25 %.

Vi registrerer også at det er motstridende punkter i det foreslåtte regelverket knyttet til beregning og håndheving av innavlsgrad, og ber om at disse harmoniseres før endelig vedtak.

Konklusjon punkt 2)

For strenge regler kan redusere genpoolen og få uheldige konsekvenser for rasene. I stedet bør det legges vekt på kunnskap, åpenhet og ansvar hos oppdrettere, samt god informasjon og veiledning.

3. Reaksjonsformer og konsekvensnivå

Norsk Retrieverklubb opplever at de foreslåtte reaksjonsformene fremstår som forutsigbare og rimelige sett opp mot regelbrudd. Det vurderes som positivt at regelverket søker å sikre likebehandling og forutsigbarhet.

Inndelingen i kategori A og B er logisk, eskaleringsprinsippet fra advarsel til

registreringsforbud er rimelig, og vi merker oss særlig positivt at alvorlige brudd på dyrevelferd kan oversendes Mattilsynet.

Et enkelt forhold bør likevel avklares:

Regelverket angir at registreringsforbud kan gis i «inntil» et visst antall år, men gir ikke føringer for hva som skal vektlegges ved fastsettelse av lengden. Noe veiledning på dette punktet vil styrke forutsigbarheten og sikre enhetlig praksis.

4. Rasespesifikke utfordringer

Labrador

Den største utfordringen for labrador retriever gjelder foreslått håndtering av øyediagnoser, spesielt katarakter.

I rasen forekommer flere typer katarakt hvor mange er dokumentert som statiske eller uten klinisk betydning for hundens syn eller funksjon. Dette gjelder også bakre pol katarakt samt enkelte kortikale forandringer. I de aller fleste tilfeller for vår rase så er tilstanden statisk og ikke progressiv (drøye 95% er statiske).

Tallmateriale: av alle øyelysinger fra 2000-2025: 13,65 % med anmerkning. Av disse er 6,4 % hunder med katarakter (alle former). Hunder med fremre y-søms katarakt utgjør ca 2,3%, resterende utgjør litt over 4%.

Raserådet vil også påpeke at disse kataraktene ikke fremstår som et klinisk helseproblem i rasen. Data innhentet fra blant annet Pyramidion samt forsikringsstatistikk fra Agria viser ikke at katarakt utgjør en vesentlig årsak til veterinærbehandling eller funksjonsproblemer hos labrador retriever.

Dette støtter vurderingen om at mesteparten av de diagnostiserte kataraktene i rasen ikke har stor klinisk betydning. Raserådet vil også fremheve at det historisk har vært flere individer med f eks bakre pol katarakt som har hatt stor betydning for utviklingen av labrador retriever både nasjonalt og internasjonalt. Sett i ettertid ville det vært et betydelig tap for rasens genetiske utvikling dersom disse individene automatisk hadde vært utelukket fra avl. Dette illustrerer viktigheten av å vurdere diagnoser i lys av klinisk betydning og avlsmessig helhetsvurdering fremfor absolutte eksklusjonsregler.

For en tallmessig stor rase som labrador retriever er det viktig å balansere helsekrav mot bevaring av genetisk variasjon. Unødvendig eksklusjon av ellers friske individer kan føre til redusert genetisk variasjon uten dokumentert helsegevinst.

Strenge eksklusjonsregler kan også føre til økt bruk av et mindre antall avlshunder, noe som

kan gi utilsiktede genetiske konsekvenser. Slik utkastet nå foreligger kan vi komme i en situasjon hvor opp mot 8% (nevnte katarakter pluss andre diagnoser nevnt i vedlegget) av alle øyelyste hunder bastant skal utelukkes fra avl helt uten å ta hensyn til kvalitet, temperament og klinisk helse. Dette mener vi er en alvorlig konsekvens dersom mulighet for dispensering er totalt fraværende.

Vi vil også minne om at de fleste labradorer som øyelyses er hunder som har bestått andre helsetester (røntgen) og er tiltenkt avl.

Raserådet mener helsekrav bør være kunnskapsbaserte og målrettet mot tilstander som dokumentert påvirker helse, funksjon eller velferd i rasen. Det bør unngås at diagnostiske funn uten dokumentert klinisk betydning får samme konsekvens som sykdommer med åpenbar negativ effekt på helsen.

Som rase har vi i dag to soleklare kliniske problemer: hudaffeksjoner/allergi og leddlidelser, herunder OCD/albueleddsartrose.

Raserådet mener derfor det bør vurderes om alle former for katarakt skal gi automatisk avlsforbud, eller om det bør åpnes for faglig differensiering basert på:

- type katarakt
- om forandringen er statisk eller progressiv
- klinisk betydning
- alder ved diagnose
- eventuell bruk med avlsmessige restriksjoner fremfor absolutte forbud

Dette vil etter vår vurdering være bedre i tråd med prinsippene om bærekraftig avl. En løsning kan eksempelvis være at det åpnes for dispensasjon hvor raseklubb v/raseråd må godkjenne kombinasjonen.

Flatcoated retriever

Den største utfordringen for flatcoated retriever gjelder foreslått håndtering av øyediagnoser.

Rasen har en del øyediagnoser, men sett i lys av genetisk variasjon som vi har utfordringer med, kan øye kravene som gir avlsforbud virke mot sin hensikt.

Strenge eksklusjonsregler kan også føre til økt bruk av et mindre antall avlshunder, noe som kan gi utilsiktede genetiske konsekvenser.

Man bør legge vekt på:

- klinisk betydning
- alder ved diagnose

● eventuell bruk med avlsmessige restriksjoner fremfor absolutte forbud

Dette vil etter raserådets vurdering være bedre i tråd med prinsippene om bærekraftig avl.

En løsning kan eksempelvis være at det åpnes for dispensasjon hvor raseklubb v/raseråd

må godkjenne kombinasjonen.

§ 3 Helse på avlsdyr og avkom (Kategori A):

a) Innavls graden ønsker vi settes ned til 6.25% på 5 generasjonsstamtavle

b) Tilstander som medfører avlsforbud:

Vi ønsker å følge øye anbefalingene til EVCO, men ikke på bekostning av genetisk variasjon

på øyediagnoser som ikke har den store helsemessige utfordringen for hunden.

§ 4 Hensynet til avlsdyret selv (Kategori B)

1. Vi ønsker å øke til 2 år for både tispe og hanne

2. Ok

3. En tispe skal ha maks 3 kull

4. En tispe skal ikke pares etter fylte 8 år

Kapittel 4 – Konsekvenser ved brudd: Det må være mulig å søke om disp fra grunnreglene,

pga genetisk variasjon i hovedsak.

Golden retriever:

Vi vurderer at de nye bestemmelsene samlet sett er håndterbare for golden retriever, gitt

populasjonsstørrelsen og tilgangen på avlsdyr i Norge.

Det er imidlertid behov for en tydeligere avklaring av hvilke mentale egenskaper som skal

medføre avlsforbud. Mentalitet er en viktig del av hundens funksjon og velferd, men er

krevende å vurdere uten klare kriterier. Tydelige føringer for hva som anses som uønsket

atferd — som alvorlig angst, aggressivitet eller manglende stabilitet — vil bidra til mer

enhetlige vurderinger på tvers av raser og oppdrettere.

Innspill fra rasens oppdrettere:

Øyediagnoser:

Når det gjelder øyediagnoser hos Golden Retriever, oppleves noen av forslagene som for

strenge. Rasen er i utgangspunktet funksjonsfrisk, og ikke alle diagnoser er alvorlige eller gir

grunn til å utelukke hunder fra avl.

Mange tilstander er stabile og ikke nødvendigvis arvelige. (Her nevnes spesielt bakre pol

katarakt)

Paring mellom individer hvor kun en har bemerkning er for tiden ok. (Unntatt PRA, Total RD

og PPHTVL/PHPV grad 2-6). Arvegangen er ikke alltid helt faststilt på flere av diagnosene. De diagnoser som er på golden viser seg å ligge stabilt. Oppdrettere og raseråd har god og åpen kontroll på dette hos våre golden.

Hvis raserådet ønsker å følge bedre med så kan man legge til en klausul om at hele kullet øyenlyses dersom en av foreldrene har en diagnose. For å få det til må oppdretter forplikte seg til stå for en slik utgift. Øyediagnoser tillatt for våre Goldens mot fri syns jeg skal være der de er i dag.

DNA testing:

Det er viktig å skille mellom genetiske funn og sykdom med klinisk betydning. Enkelte diagnoser som det testes for i dag, påvirker ikke hundens livskvalitet. For golden retriever gjelder dette blant annet ICT. Dersom alle hunder med slike funn automatisk skal tas ut av avl, vil det kunne redusere genpopulasjonen unødvendig. Dette kan på sikt øke risikoen for andre, mer alvorlige sykdommer.

Dersom enkelte individer blir svært mye brukt fordi de er frie for alt av gentetser, kan skjulte eller uoppdagede diagnoser få større utbredelse i populasjonen. I tillegg kan for strenge krav bidra til at færre tester hundene sine, og at man kun tester for det som oppleves som absolutt nødvendig.

Paragraf 4.1, paring etter valpekull:

Det bør vurderes om det finnes tilstrekkelig dokumentasjon for at paring på løpetid rett etter valping er skadelig for tispen. Etter mitt syn bør det åpnes for fleksibilitet, for eksempel muligheten til å parre påfølgende løpetid og deretter gi tispen en lengre pause.

For strenge regler kan redusere genpoolen og få uheldige konsekvenser for rasen. I stedet bør det legges vekt på kunnskap, åpenhet og ansvar hos oppdrettere, samt god informasjon og veiledning.

Målet må være en sunn og bærekraftig utvikling av rasen.

Chesapeake bay retriever

Innavl:

Det kan være utfordringer i forhold til måling av innavlsgrad i en tallmessig liten rase. Det kommer an på om man bruker dogweb sine tall eller gjennom testing.

Øyeattester:

En mulig utfordring for chesapeake bay retriever gjelder foreslått håndtering av øyediagnoser. I rasen forekommer tilfeller av bakre pol katarakt hvor de fleste, trolig alle, er

dokumentert som statiske eller uten klinisk betydning for hundens syn eller funksjon. I disse få tilfellene er tilstanden statisk og ikke progressiv, viser tidligere undersøkelser.

For en tallmessig liten rase som CBR er det viktig å balansere helsekrav mot bevaring av genetisk variasjon. Som rase har vi i dag heldigvis få kliniske problemer. Unødvendig eksklusjon av ellers friske individer kan føre til redusert genetisk variasjon uten dokumentert helsegevinst.

Slik utkastet nå foreligger kan vi komme i en situasjon hvor en del av øyelyste CBR bastant skal utelukkes fra avl helt uten å ta hensyn til kvaliteter ellers. Dette mener vi kan bli en alvorlig konsekvens dersom mulighet for dispensering er totalt fraværende. De fleste CBR som øyelyses er hunder som har bestått andre helsetester (røntgen) og er tiltenkt avl.

Raserådet mener helsekrav bør være kunnskapsbaserte og målrettet mot tilstander som dokumentert påvirker helse, funksjon eller velferd i rasen. Det bør unngås at diagnostiske funn uten dokumentert klinisk betydning får samme konsekvens som sykdommer med åpenbar negativ effekt på helsen.

Vi mener det er viktig å vurdere diagnoser i lys av klinisk betydning og avlsmessig helhetsvurdering fremfor absolutte eksklusjonsregler.

Raserådet mener derfor det bør vurderes om alle former for katarakt skal gi automatisk avlsforbud, eller om det bør åpnes for faglig differensiering basert på:

• type katarakt

• om forandringen er statisk eller progressiv

• klinisk betydning

• alder ved diagnose

• eventuell bruk med avlsmessige restriksjoner fremfor absolutte forbud

Curlycoated retriever

DNA-tester:

DNA-testing og restriksjoner (Affected x Affected)

Det presiseres i de nye kriteriene at paring mellom to hunder som begge er genetisk affisert (*affected*) av samme lidelse, ikke skal forekomme.

Vår kommentar: Vi ber om en klargjøring på om dette kravet utelukkende gjelder NKKgodkjente DNA-tester, eller om det også omfatter uoffisielle tester utført ved eksterne laboratorier. For forutsigbarhet i avlsarbeidet er det avgjørende at det defineres hvilke tester som utløser restriksjoner i registreringssystemet.

2. Obligatorisk veterinærattest

Det er stilt spørsmål ved kravet om obligatorisk veterinærattest for alle avlsdyr.

Vår kommentar: Vi ønsker å belyse den økonomiske belastningen dette påfører oppdretterne. Ved innføring av nye krav må nytten av attesten stå i et rimelig forhold til merkostnadene for den enkelte oppdretter. Vi ber NKK vurdere om deler av informasjonen kan dokumenteres på andre, mindre kostnadskrevende måter.

3. Grenser for innavlsgrad

Forslaget om en innavlsgrense på 12,5 % (tilsvarende søskenbarn-paring) møter motstand.

Vår kommentar:

For å sikre et sunt genetisk mangfold og langsiktig helse i rasen, foreslår vi at den øvre grensen settes til 6,25 %. Vi registrerer også at det er motstridende punkter i det foreslåtte regelverket knyttet til beregning og håndheving av innavlsgrad, og ber om at disse harmoniseres før endelig vedtak.

Nova scotia duck tolling retriever

Raserådet har ikke noe å tilføye til høringsutkastet. Det er sendt ut til oppdrettere og medlemmer, kun en tilbakemelding, så da tolker vi det som at oppdrettere av toller synes det er greit.

Vi gjør oppmerksom på at rasen allerede har mange restriksjoner og stopp av registrering av valper etter 45 avkom.

5. Endringer som skyldes forskrift

Norsk Retrieverklubb har forståelse for at enkelte krav følger direkte av forskrift og dermed ikke er valgbare.

Vi ønsker likevel å påpeke at praktiske konsekvenser for store raser med bred avlsbase bør vurderes nøye, slik at implementeringen ikke gir utilsiktede konsekvenser for avlsarbeidet.

Vi ser ikke at disse endringene vil skape særlige utfordringer for våre raser. Vi vil likevel, i tråd med NKKs oppfordring, peke på ett praktisk forhold:

Beregningsmetoden for intervallet mellom kull — fra paringstidspunkt til paringstidspunkt — er strengere enn det mange oppdrettere er vant til, og det er viktig at dette kommuniseres tydelig slik at ingen utilsiktet bryter regelen som følge av misforståelser.

Endringene i §4 som følger direkte av kommende forskrift er det litt dissens om. Kravene til intervall mellom kull, aldersgrenser og begrensning på antall keisersnitt ivaretar tispens velferd på en god måte.

• Raseråd labrador er helt enig.

• Raseråd flat er ikke enige. De ønsker å øke til 2 år for både tispe og hanne, en tispe skal ha maks 3 kull, en tispe skal ikke pares etter fylte 8 år.

• Raseråd chesapeake forstår at det er satt en grense på 6 år for første kull.

• Oppdrettere på golden synes det skal være større fleksibilitet på tidsrom mellom kull. Har man to tette kull, må det være et lengre opphold til neste.

6. Behov for støtte

For å sikre god implementering av nytt regelverk mener raserådene at klubbene vil ha behov for:

• tydelige veiledere for tolkning av helsekrav

• informasjonsmateriell til oppdrettere

• webinarer eller kurs om praktisk anvendelse av regelverket

• konkrete eksempler og FAQ-materiell

• det må være enkelt å laste ned info fra nettsiden

• kynologikurs /oppdretterskolen (også digitalt)

Dette vil bidra til god forståelse og lik praktisering av regelverket.

Vi støtter hovedretningen i forslaget og opplever at det er mye godt arbeid i dokumentene.

Vi anbefaler imidlertid at det vurderes justeringer knyttet til håndtering av enkelte øyediagnoser for å sikre god balanse mellom helsearbeid og bevaring av genetisk variasjon i rasen.

Klubben merker seg at avlsstrategien legger betydelig ansvar på raseklubbene for etterlevelse, overvåking, oppfølging og praktisk gjennomføring. Raseklubbene er i stor grad basert på frivillig arbeid, og kapasiteten er allerede presset. For at intensjonene i regelverket skal omsettes i praksis, er det behov for:

• Tydelig avklaring av hvilke oppgaver raseklubbene konkret forventes å ha ansvar for.

• Tilgang til oppdatert og brukervennlig statistikk fra DogWeb, som er en forutsetning for å følge opp avlsarbeidet. (Dette har Norsk Retrieverklubb sendt inn sak på tidligere)

• Kurs og opplæring innen genetikk, atferd og helse, rettet mot både raserådsmedlemmer og oppdrettere.

• Informasjonsmateriell tilpasset oppdrettere som gjør de nye reglene lett

tilgjengelige.

NKK bør avklare hvilke verktøy og hvilken støtte som stilles til rådighet, slik at raseklubbene kan ivareta sin rolle på en forsvarlig måte.

7. Andre kommentarer

Vi vil avslutningsvis påpeke at høringsfristen har vært svært kort. Dette er et viktig arbeid og en høringsfrist på 3 uker hvorav halvannen uke var påskeferie er under enhver kritikk. Som ansvarlig raseklubb ønsket vi at flest mulig skulle få anledning til å si sin mening. Høringsfristen ga liten anledning til at vi som klubb fikk tid til å høre våre fagkomiteer og våre medlemmer/oppdrettere. Vi har heller ikke fått tilfredsstillende tid til å koordinere og bearbeide vårt svar på høringen.

Nå ble høringsfristen utvidet, men det er vanskelig for frivillige å svare ut en så viktig høring i sommerferien og i tiden med forberedelser til ferien.

For at raseklubbene skal kunne gjøre et grundig forarbeid og forankre sine svar i organisasjonen, er det nødvendig med tilstrekkelig tid i slike omfattende høringssaker.

Kommentar fra innsendt medlem:

Flere av forslagene kan samlet sett bidra til en innsnevring av genpopulasjonen. Dette kan igjen føre til økt fokus fra dyrevernorganisasjoner og i verste fall svekke tilliten til rasenes forvaltning.

Jeg vil også understreke at dersom regelverket blir for rigid og lite tilpasset rasens faktiske utfordringer, kan det bidra til at Norsk Retrieverklubb og oppdrettere i praksis mister noe av sitt forvaltningsansvar.

Det er etter mitt syn avgjørende at raseklubb og oppdrettere får større innflytelse på hvilke regler som skal gjelde for egen rase.

Avslutningsvis vil jeg presisere at behovet for tydelige og gode rammer for avl er udiskutabelt. Samtidig må regelverket være faglig forankret og målrettet mot reelle helseutfordringer i rasen. Det er verdt å merke seg at dagens helsekrav i liten grad samsvarer med de mest vanlige årsakene til veterinærbesøk hos våre raser.

43. Norsk Puddeklubb

Innspill på utkast til revidert avlsstrategi og grunnregler for avl

Norsk Puddelklubb har, sammen med en rekke andre raseklubber, avgitt en felles høringsuttalelse om de overordnede og prinsipielle spørsmålene knyttet til ny avlsstrategi og reviderte grunnregler. Kommentarene nedenfor kommer i tillegg til denne og retter seg mot spørsmålene i NKKs høringsskjema.

1. Forståelighet og brukervennlighet
Hvordan opplever dere at reglene vil kunne fungerer i praksis for deres rase(r)? Er strukturen tydelig? Mangler det noe?

NPK oppfatter ikke de fremlagte dokumentene som en ordinær revisjon av NKKs avlsstrategi og grunnreglene for avl og oppdrett. Etter vår vurdering innebærer forslagene en omfattende omlegging av hvordan avlsarbeidet i NKK skal styres, ved at stadig flere avlsmessige beslutninger flyttes fra grunnreglene og de faglige helhetsvurderingene til sentralt fastsatte avlsprogrammer med registreringskrav og standardiserte terskelverdier. En så prinsipiell endring burde vært langt tydeligere beskrevet, begrunnet og behandlet.

Etter nedleggelse av NKKs sunnhetsutvalg kan det virke som en god del ting som omhandler avl og helse blir forsøkt å standardiseres uten at hver enkelt sak med sine utfordringer og problemer blir grundig gjennomgått og tatt på alvor. Dette gir en negativ konsekvens for hundehelse og avl på lang sikt.

Vi ønsker også å minne om årets RS vedtak i sak 6g3 «Representantskapet ber Hovedstyret reetablere særkomitestrukturen. Strukturen skal blant annet dekke jakt, sport, utstilling og avl/helse/raseforvaltning. Sekretariatets rolle er administrativ og saksforberedende.» NPK ser det derfor som i høyeste grad hensiktsmessig å få strukturen med avl/helse/raseforvaltning på plass igjen, som en viktig bidragsyter i arbeidet med revidert avlsstrategi og grunnreglene for avl.

Av utkastene fremkommer det ikke tydelig hvilke bestemmelser som skal ligge hvor, hvordan dokumentene skal forstås i sammenheng, hvem som skal håndheve hva, eller hvilke regler som skal gjelde dersom avlsprogrammene fastsetter andre eller strengere krav enn grunnreglene.
Vi savner en klar beskrivelse av hvordan regelverket skal forvaltes. Det er uklart hvilke bestemmelser som kan gi grunnlag for reaksjoner, hvordan avlsprogrammene skal håndheves, og hvilke muligheter som vil finnes for dispensasjon og klage.

2. Reaksjonsformer og konsekvensnivå
Regelverket er bygd for å dekke helheten, og er ikke bygget rundt unntakene. Er de foreslåtte reaksjonene ved brudd hensiktsmessige, rettferdige og forutsigbare?

De foreslåtte reaksjonsbestemmelsene fremstår etter vår vurdering hverken som tilstrekkelig hensiktsmessige eller rettferdige, da den eneste formen for straff ut ifra forslaget er advarsel og dernest registreringsforbud i x antall år. Dette gir et svært stort sprang mellom graden av reaksjon. En advarsel vil for mange ikke oppfattes som noen straff, hvorpå registreringsnekt vil være den aller høyeste graden av straff. Dette vil medføre at regelbrudd med store forskjeller i alvorlighetsgrad kan komme til å straffes like hardt, eller at alvorlige brudd ikke får reaksjonen de burde hatt fordi de ikke er «alvorlige nok».

Det bør være mulig å skille mellom alvorlige, bevisste regelbrudd og enkeltstående uhell eller hendelser hvor oppdretter har forsøkt å følge regelverket slik at disse ikke straffes likt.
Det må også opprettes rutiner for håndheving av kontroll med dette, og regelverk som omfatter hvilke typer brudd som anses som «gjentakelse» hvis det gis advarsel for forskjellige ting, hvilket tidsrom dette berører, og ikke minst et godt system for varsling til oppdretter hvor denne blir grundig informert om konsekvens ved nytt/neste brudd.

At det gis en advarsel ved første gangs overtredelse, ville vært hensiktsmessig om man kunne verifisere at det *var* første gang noe av lignende karakter skjedde hos oppdretter, og at overtredelsen ikke var utført med viten og vilje. Slik systemet fungerer i dag vil dette dog ikke være mulig å påvise i mange tilfeller.

Det er heller ikke forutsigbarhet i utestenging da dette ikke gir noen garanti for at oppdretter slutter å avle. De kan i stedet fortsette å avle uten registrering (hvilket ingen er tjent med), i andre kennelklubber, eller de kan overføre hundene sine til andre som registrerer kull for dem.

Det er viktig å definere hvem reaksjonen skal gjelde; èn spesfikk innehaver av kennelnavnet eller alle innehavere, og ev. om det skal gjelde selve kennelnavnet om dette overføres til andre i perioden oppdretter har registreringsnekt.

Selv om en slik sanksjon kan virke som en kraftig straff finnes det altså veier rundt, og det gir heller ingen garanti for at oppdretter tar lærdom av episoden. Registreringsforbud kan i verste fall virke mot sin hensikt, og det bør vurderes om pålagt kursing av oppdretter eller andre reaksjoner bør ilegges i tillegg, med formål om å få den aktuelle oppdretteren på rett spor igjen.
Reaksjonene må stå i rimelig forhold til overtredelsens alvorsgrad og de faktiske konsekvensene for hundenes helse og velferd, samtidig som de bør motvirke gjentagelse.

Et grundigere regelverk om reaksjoner og sanksjoner bør vurderes utformes og behandles som en egen sak, også med tanke på rettssikkerhet, forsvarlig saksbehandling og forholdsmessighet.
Det er dessuten uklart hvilke bestemmelser i avlsprogrammene som kan danne grunnlag for reaksjoner, hvem som skal fatte vedtak, hvilke rettigheter oppdrettere og eiere vil ha under saksbehandlingen, og hvilke muligheter som vil finnes for dispensasjon, individuell vurdering og mulighet for å påklage avgjørelser.

Alvorlige saker bør behandles av NKKs Hovedstyre ved en konkret vurdering av den enkelte sak, og ikke delegeres til sekretariatet. Det bør også implementeres innhenting av uttalelse fra fagpersonell utenfra, når dette er hensiktsmessig.

3. Rasespesifikke utfordringer
Fører nye bestemmelser til utilsiktede konsekvenser for rasen dere forvalter (f.eks. innavlsgrenser, helsekrav og populasjonsstørrelse)?

Punkt 4.2 i avlsstrategien som anbefalte at ikke mer enn 50 % av populasjonen skulle utelukkes fra avl er fjernet, og likeledes punktene som omhandler mentalitet og tispens evne til å ta vare på valpene. NPK anser dette som viktig punkter både for å sikre størst mulig genetisk bredde og variasjonen hos puddelen, samt bevare sentrale egenskaper i avlsarbeidet, og vi mener derfor at disse punktene bør videreføres.
Siden vi ser det er gjengangere med at krav om avlssperre etter kombinasjoner som gir f.eks. for høy innavlsøkning eller recessive sykdommer ikke blir fulgt, slik regelverket sier i dag, er det viktige at slike punkter opprettholdes så både gamle og nye oppdretter har retningslinjer for avlen sin.

I NPK ser vi stor verdi i å avle rasetypiske pudler med både god helse, eksteriør og gemytt, og slik strategien i NKK nå ser ut til å bli lagt opp vil kravene i avlsprogrammene kunne bli alt for generelle og lite målrettet for å opprettholde det vi ønsker i våre fire størrelser puddel.

Avlsforbud på øyediagnoser
I sammenheng med øyelysing ser vi hvert år at hunder får diagnoser som er arvelige, f.eks. PHTVL/PHPV, uten at foreldredyrene har fått diagnosen selv når de trolig burde fått det. Enkelte ganger ser vi at de har fått kommentar om mistenkt, eller lignende, mindre alvorlig diagnose uten at det har blitt lagt inn som faktisk diagnose av øyelyser.

Lignende ser vi iblant hunder diagnostisert med hypoplasi hvor foreldrene er øyelyst fri. Uten kjent arvegang og DNA test er det kun en antagelse at dette er recessivt, men trolig er foreldrene bærer av sykdommen, og hvis de har fått avkom med hypoplasi vil regelverket dermed sette dem i en gråsone for om de kan avles på videre, siden man ikke kan vite om man bruker en fri partner. Dette kan oppfordre oppdrettere til å ikke øyelyse hvis de er kjent med hypoplasi i linjene/hos slektninger, eller tilsvarende diagnoser som kan gi samme problemstilling.

Distichiasis kan være en utfordring hos små pudler, og vi skulle derfor ønske at begrepet «uttalt distichiasis» var bedre definert. Alvorlighetsgrad settes i dag normalt ikke lengre som en del av øyelyserens diagnose, unntatt ved uttalt grad (tidl. mild, moderat og uttalt), og en grad skal ikke senere kunne fjernes, men vi har sett eksempler hvor hund som tidligere er lyst med uttalt grad har blitt lyst på nytt hos en annen øyelyser og kun fått diagnosen «påvist» uten «uttalt», og dermed ville kunne bli brukt i avl. Vurderingen mellom hva som er uttalt og ikke kan altså være subjektiv og medføre ulik praksis/resultater veterinærer imellom.

DNA tester
I dag er det svært normalt at laboratorier tilbyr pakketester hvor man får svar på mange sykdommer, langt fra alle relevante for rasen. For puddel ser vi blant annet høy forekomst av CDDY, både heterozygote og homozygote, og basert på statistikker fra laboratorier i Europa og USA er kun cirka 16% av størrelsene toy, dverg og mellom fri, likevel er ikke disse tallene forholdsmessige ut ifra hvor mange av hundene som faktisk får disk degenerasjon eller prolaps. Hadde CDDY bydd på slike utfordringer i vår rase hadde antallet syke hunder vært skyhøyt.
Ved forbud om å pare to hunder med CDDY vil det for det første ikke være nok hunder igjen til bærekraftig avl, og for det andre vil det gjøre DNA testing mindre attraktivt, spesielt pakketester som ofte har gode priser, og rasen vil gå glipp av annen viktig informasjon vi kunne fått fra disse testene.

Hund uten veterinærattest kan ikke avles på
Flere av våre oppdrettere drar utenlands for paring eller importerer sæd fra utlandet. Det foreslåtte regelverket er svært uklart når det gjelder krav til veterinærattest. Her må spesifikasjoner på banen, spesielt hva som gjelder utenlandske hannhunder, slik at vi ikke risikerer at eierne sier nei til å låne ut sin hann til norsk-eide tisper, og dermed innskrenker avlsbasen.

4. Endringer som skyldes forskrift
Noen endringer, særlig i §4, følger direkte av forskriftsutkastet og er ikke valgbare verken for NKK, raseklubber eller oppdrettere. Dersom dere mener disse kan gi utfordringer i praksis, bes dere likevel beskrive dem. Dette for at organisasjonen skal gjøres i stand til å iverksette eventuelle nødvendige praktiske tiltak.

Det kan være uheldig at høringsutkastet i stor grad bygger på et utkast til forskrift om avl på hund som verken er vedtatt eller varslet innført enda. Høringen om forskriften ble avsluttet for flere år siden, og etter det vi kjenner til foreligger det fortsatt ingen avklaring om når eller i hvilken form en eventuell forskrift vil bli fastsatt.

Selv om en ny forskrift skulle bli vedtatt, vil den angi de juridiske rammene for hundeavl. Hvordan NKK velger å organisere avlsarbeidet innenfor disse rammene – herunder utforming av avlsstrategi, grunnregler og avlsprogrammer – er organisasjonens egne faglige og organisatoriske valg. Disse må derfor begrunnes på et selvstendig faglig grunnlag, og kan ikke alene forsvares med henvisning til et fremtidig forskriftsverk som enda ikke er fastsatt.

Vi merker oss at Mattilsynet, etter forespørsel fra NKK, har opplyst at de av prinsipielle grunner ikke forhåndsvurderer organisasjoners regelverk, avlsstrategier eller avlsprogrammer. Mattilsynet har dermed ikke tatt stilling til om NKKs

foreslåtte avlsstrategi, grunnregler og avlsprogrammer vil være tilstrekkelige eller i samsvar med en eventuell kommende forskrift.

NPK ser flere utfordringer med utkastene.
- I grunnreglene, kapittel 2/§ 2, defineres det funksjonelt friske avlsdyr, og «Når sæd benyttes, vurderes avlsdyrets helsestatus på tidspunktet for uttak og basert på tilgjengelig dokumentasjon». Hvis sæd tappes og lagres over flere år trenger det ifølge dette ikke å tas hensyn til helseproblemer som måtte oppstå eller oppdages med avlsdyret på senere tid, og sæden kan da i prinsippet fritt benyttes selv om det er kjent at det kan gi økt risiko for helseproblemer hos avkom.
- I grunnreglene, kapittel 2, defineres kull som «Resultatet av en gjennomført drektighet, uavhengig av om valpene er levende eller dødfødte». Det spesifiseres dog ikke om paring/drektighet/resultat må være registrert hos NKK, så i praksis kan en hvilken som helst oppdretter si at tispen allerede har hatt et kull, om de skulle pare en tispe som ellers er over aldersgrensen for førstegangsparing.
Maksgrensen på fire kull totalt, også dersom kullet ikke resulterer i levende valper, og krav om 12 måneder mellom hvert kull, vil kunne gjøre at oppdrettere avstår fra å registrere paringer og resultater med dødfødte valper eller valper som dør kort tid etter fødsel. Det kunne potensielt vært mer hensiktsmessig å tillate et ekstra kull eller tidligere paring i slike situasjoner med krav om veterinærattest før paring, for å hindre at opplysninger skjules.
- I grunnreglene, kapittel 2, defineres avlssperre som «permanent forbud mot å benytte hunden i avl. Avlssperre vil komme frem på hundens stamtavle». Det er ikke hensiktsmessig at alle avlssperrer er permanente. Det bør være mulig å oppheve om f.eks. årsaken er at hunden potensielt kan ha recessiv sykdom, men DNA testes fri.
- I grunnreglene, kapittel 2, defineres fødselsudyktig som «Tispe som på bakgrunn av dokumenterte, vedvarende eller gjentakende forhold ikke er i stand til å føde naturlig, og hvor veterinær vurderer at naturlig fødsel medfører uakseptabel risiko for tispen eller valpenes velferd». Likevel mangler det informasjon om hvordan dette skal dokumenteres, hvilket er svært viktig. En tispeeier kan, ved sterkt ønske om å avle på en hund, enkelt nok oppsøke en ny veterinær som ikke kjenner hundens historie for å få klarsignal til avl, om tispen ikke har problemer som enkelt kan oppdages.

Tilsvarende merker vi oss særlig punkt 7-9 i kapittel 4/§ 4 som korresponderer med ovenstående.
- En tispe kan ha hatt kull før den er 6 år hvor valpene ikke har overlevd og dermed ikke er registrert. Et tydeligere regelverk må på plass for hva som gjelder av oppdretters plikter til å registrere kull uten overlevende valper, og tidsramme for dette.
- En tispe kan ha hatt både to og flere keisersnitt uten at dette er meldt til NKK. For at dette skal kunne håndheves må det komme krav til veterinærer om å registrere snitt på chip nr. Det samme gjelder for en tispe som er dokumentert fødselsudyktig av en veterinær.

Videre i kapittel 4/§ 4, hvis tyvparinger så langt som mulig skal unngås bør dette *ikke* falle under sanksjoner med enten advarsel eller registreringsforbud. Først og fremst fordi en advarsel har ingen effekt på noe man ikke har gjort med vilje, dernest fordi et registreringsforbud for disse valpene vil ikke være til rasens fordel (forutsatt renrasede valper). NKK kan dessuten vanskelig kontrollere hva som er en tyvparing og ikke, og det vil være enkelt for en oppdretter å kalle noe en tyvparing, f.eks. ved manglende helsetester, hvis de vet de kun får en advarsel for det.
I praksis vil det ei heller være mulig for NKK å kontrollere hvilke metoder oppdretter bruker under paring, så tiltak bør vurderes for å unngå tvangsparinger, f.eks. vie dette mer tid under oppdretterskolen så nye oppdrettere lærer gode rutiner fra starten.

Listen over tilstander som medfører avlsforbud spesifiserer for det første ikke hva som legges i avlsforbud, annet enn det som nevnes i veileder. Det kan tolkes som både avlssperre på avkom eller karantene/registreringsforbud for oppdretter. Formodentlig er det meningen det skal oppfattes som at det er avlsforbud for selve avlsdyret som får diagnosen, men dette bør spesifiseres slik at det ikke er rom for tolkning.

Videre er det bekymringsverdig at listen kan føre til at færre oppdrettere helsetester avlsdyrene sine for ting som ikke er påkrevd i rasen. Eksempelvis om øyelysing ikke er et registreringskrav kan både tispe og hannhund produsere

mange avkom, selv om både tispen og hannhunden har arvelige øyesykdommer, fordi ingen vet det.
Avlsforbudet vil i praksis kunne straffe de oppdretterne som ønsker å gjøre alt riktig, og belønner likeledes de som ikke helsetester. Dette kan få alvorlige utfall for en rase på sikt. For at en slik liste skal fungere etter sin hensikt må det innføres krav til helsetesting for de listede tingene, ellers har listen liten nytte, annet enn å potensielt motvirke frivillig helsetesting.

Når det gjelder «DNA-resultat: Avl mellom to hunder som begge er affiserte eller bærere av samme autosomalt recessive sykdom er ikke tillatt» er dette et urimelig krav i mange tilfeller. I dag er det svært normalt at laboratorier tilbyr pakketester hvor man får svar på svært mange sykdommer, langt fra alle relevante for rasen man har. Det kan være snakk om risk alleler eller andre forhold som gjør at det uhensiktsmessig å forby avl mellom affiserte eller bærere for *alle* sykdommer. Her bør det vises skjønn innenfor hver enkelt rase.

Punktet som sier «Avl mellom to hunder hvor kombinasjonen kan gi dobbelt merle-effekt eller tilsvarende alvorlige konsekvenser for avkom, herunder kombinasjoner av merle, cryptic merle, atypisk merle, droplet eller harlekin» vitner om liten genetisk kunnskap.
Det er ikke alle homozygote merle hunder som har det man tenker på med «dobbelt merle-effekt» på grunn av sin genotype. I hovedsak tenker man da på fenotyper som inkluderer kraftig pigment deletion og microphthalmia eller andre okulære abnormaliteter. Homozygote Ma/Ma gir ikke komplett manglende pigment, mens Ma+/Ma+ kan gi mulighet for manglende pigment, som f.eks. kan gi hørselstap om pigmentceller mangler i indre øre, eller synsutfordringer ved øye.
Man kan enkelt teste foreldredyrenes SINE insertion hos noen laboratorier, men det finnes i dag mange heterozygote Ma, Ma+, Mc og Mc+ som *ikke* er registrert som merle da det er umulig å se på dem, og dertil foregår det naturligvis utilsiktede dobbel merle paringer av både kryptisk og atypisk merle og kombinasjon av disse to, samt kombinasjoner av kryptisk eller atypisk sammen med merle lengder fra 265 og oppover.
Ved en DNA test hvor det da avdekkes at avlsdyr eller avkom er dobbel merle, selv om de ikke har en fenotype som tilsier det, eller noen problemer knyttet til det, er det spesielt urovekkende å ha et reglement som konsekvent setter avlssperre på avkom og gir registreringsforbud uten noen hensyn til den aktuelle saken.
Det er både uhensiktsmessig å nekte paring av *alle* kombinasjoner som kan gi homozygote merle og umulig å håndheve uten samtidig å innføre krav om DNA test av alle raser hvor det naturlig forekommer merle.
Samtidig er det også viktig å ta med i beregningen at innmønstringsrasene hvor hundene har ukjent stamme, eller ved innmønstring av enkelthunder uten kjent stamme, kan det forekomme merle hunder bak dem. I tillegg til Ma og Mc kan man ikke se merle i kombinasjon med recessiv rød, og man risikerer da å få inn merle selv på raser hvor det ikke forekommer naturlig. Skal man kreve DNA test av raser med merle må det vurderes å gjøres på slike enkelthunder også.

5. Behov for støtte
Hvilken veiledning, kurs eller informasjonsmateriell trenger klubbene for å gjøre endringene kjent hos sine oppdrettere på en god måte?

NPK mener at det viktigste bidraget NKK kan gi ikke først og fremst er kurs eller generelt informasjonsmateriell, men et regelverk som er tydelig, faglig begrunnet og utviklet i åpen dialog og samarbeid med raseklubbene.

Raseklubbene besitter den rasespesifikke kompetansen om helse, genetikk og populasjonsutvikling som er nødvendig for et godt avlsarbeid. Klubbene bidrar blant annet gjennom innsamling og formidling av statistikk, erfaringsutveksling, oppdrettersamlinger og annen faglig informasjon. Ansvaret for valg av avlsdyr og kombinasjoner ligger imidlertid hos den enkelte oppdretter.

Dersom det innføres nye regler eller avlsprogrammer, vil det være viktig at NKK utarbeider tydelige begrunnelser for de enkelte kravene, hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn, hvilke mål som skal oppnås, og hvordan effekten

skal evalueres over tid. Dette vil gi raseklubbene et godt grunnlag for å informere om regelverket og bidra til en felles forståelse av hensikten med endringene.

Vi ser likevel at det kan være hensiktsmessig av NKK å arrangere kurs/veiledning for oppdrettere generelt, uten å pålegge all veiledning til raseklubbene. Mange oppdrettere som parer sin tispe har hverken kennelnavn, tidligere erfaring ELLER medlemskap i raseklubben. Hvis de ikke ønsker å drive oppdrettet sitt innenfor raseklubbens rammer er heller ikke dette noe vi kan tvinge dem til.

Ved RS 2023 ble det nevnt at NKK skulle arbeide med retningslinjer for oppdrettere og at dette ikke bare skulle innebære at de måtte ha FCI godkjent kennelnavn etter tre kull, men at det også skulle være dokumentert kunnskap om rase, avl og oppdrett (f.eks. oppdretterskolen). NKK bør snarest utarbeide slike retningslinjer slik at hundeavlen i Norge kan dra nytte av flere kunnskapsrike oppdrettere.

NPK ønsker ellers å bidra aktivt til et kunnskapsbasert og bærekraftig avlsarbeid i samarbeid med NKK. Det forutsetter at raseklubbenes kompetanse og erfaring tillegges reell vekt, og at endringer utvikles gjennom åpen dialog, dokumenterte faglige vurderinger og et godt samarbeid mellom NKK, raseklubbene og oppdretterne.

Med hilsen
Styret
Norsk Puddelklubb

46. Norsk Vorsteheklubb

Høringen om Grunnregler for avl og oppdrett og ny avlsstrategi

Vedrørende høringen om avl og oppdrett.

(vet dette er sent men ytrer det allikevel nå).

Til NKK

Norsk Vorstehhundklubb er i utgangspunktet fornøyd med de foreslåtte retningslinjer for avl og oppdrett lagt fram av NKK våren 2026. Hovedtrekkene i de nye reglene sammenfaller med hva vi praktiserer av regler for avl og oppdrett i NVK.

Vi har i møte i RU (raseutvalget) i FKK fulgt innvendingene og diskusjonen fra de andre raseklubbene for fuglehunder. Som flere har anmerket er det litt diffust og overordnet beskrevet i utkastet vedrørende dette med "sykdom" og "funksjonsfriskhet" til hunder, samt uklarheter tilknyttet "reaksjonsformer" overfor oppdrettere som ikke følger reglene.

NVK har sett notatet fra NESK (som de har sendt til NKK) og ønsker at NKK ser nøye på og vurdererde anmerkninger som tas opp der.